

EU och arbetslivsfrågorna

Bo Johansson

ARBETSLIVSRAPPORT NR 2004:9

ISSN 1401-2928

Internationella sekretariatet
Enhetschef Kaj Elgstrand

Arbetslivsinstitutet

EU och arbetslivsfrågorna

	Sid.
Introduktion	1
1 EUs grunder och centrala organisation	2
1.1 Grunddokument	2
1.2 EUs grundläggande struktur och organisation	3
1.2.1 Europeiska rådet	4
1.2.2 Europeiska kommissionen	4
Generaldirektoratet för sysselsättning och sociala frågor	6
Generaldirektoratet för forskning	7
1.2.3 Europaparlamentet	7
1.2.4 Europeiska Unionens råd – Ministerrådet	11
Ständiga representationernas kommitté, Coreper	11
Sveriges ständiga representation	12
1.2.5 EG-domstolen	12
1.3 EU och omvärlden	14
Schengensamarbetet	14
Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES	14
EFTA	14
2 Decentraliserade organ	15
2.1 Gemenskapsbyråer	15
2.1.1 EU-OSHA European Agency for Safety and Health at Work	15
Kontaktpunkter	16
Expertgrupperna	16
Internetgruppen	16
National Editors Group	16
Mainstreaming OSH into education Group	16
De tematiska nätverksgrupperna (TNG)	16
Ämnescentra	16
2.1.2 European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions	17
Nationella samverkanskontor	17
Observatory on Working Conditions	17
EIRO - European Industrial Relations Observatory	18
2.1.3 EUMC - European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia	18
2.1.4 European Training Foundation, ETF	19
2.1.5 European Centre for the Development of Vocational Training, Cedefop	19
3 Andra EU-organ	20
3.1 Rådgivande organ	20
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, ESK	20
Regionkommittén	22
3.2 Övriga organ med arbetslivsrelevans	23
Yrkesinspektionskommittén	23
Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor	23
Det europeiska statistiska systemet, ESS	23
Statistiska Programkommittén, SPC	23

	Kommittén för monetär, finansiell och betalningsbalansstatistik, CFMB	23
	EUROSTAT - Europeiska gemenskapens statistikkontor	23
	Byrån för officiella publikationer, Eur-op	24
	Europeiska standardiseringskommittén, CEN	24
	EURES, European Employment Services	24
	European Network for Workplace Health Promotion, ENWHP	25
	European Employment Observatory	25
4	EUs arbetslivs- och socialpolitik	26
4.1	Sysselsättning	26
4.1.1.	Lissabonstrategin	27
4.2	Socialpolitik	28
4.3	Direktiv inom arbetslivsområdet	29
5	Arbetsmarknadsparternas organisation i EU	31
5.1	Europeiska arbetsmarknadsparter	31
5.2	Den sociala dialogen	31
5.3	Vad gör facket?	32
	Den Europeiska fackliga samarbetsorganisationen, ETUC/EFSS	32
	The European Trade Union Institute, ETUI	33
	The European Trade Union College, ETUCO	33
	The European Trade Union Technical Bureau for Health and Safety TUTB	33
	EUROCADRES	33
	Branchfederationer	34
5.4	De svenska fackförbunden i EU	34
	Svenska fackföreningarnas Brysselkontor	34
5.5	Vad gör arbetsgivarna?	35
	European Centre of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest, CEEP	35
	Union of Industrial and Employers' Confederation, UNICE	35
	European Association of Craft, Small and Medium-sized Enterprises, UEAPME	35
5.6	Svenska arbetsgivarorganisationer i EU	36
	Föreningen Svenskt Näringsliv	36
	Svenskt Näringslivs Brysselkontor	36
	Arbetsgivarverket	36
	Landstingsförbundet	37
	Svenska Kommunförbundet	37
	Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets Brysselkontor	38
6	Forsknings- och utvecklingsstöd	38
6.1	Joint Research Centre	38
6.2	Strukturfonder och Sammanhållningsfonden	40
6.2.1.	Sammanhållningsfonden	40

6.2.2	Europeiska regionala utvecklingsfonden, ERUF	41
6.2.3	Europeiska Socialfonden, ESF	41
	Equal	41
6.3	Stödprogram för anslutning	42
6.4	Program för utbildning och kompetensutveckling	42
	Socrates	43
	Leonardo da Vinci	43
6.5	Ramprogrammen	43
	Femte ramprogrammet	44
	Sjätte ramprogrammet	44
6.6	CORDIS	44
6.7	Europeiska forskningsinstitut och universitet	45
	Observatoire Social Européen, OSE	45
	European University Institute	45
	Robert Schuman Centre for Advanced Studies	45
	Université Européenne du Travail	45
7	Organisation av EU-arbete i Sverige	47
7.1	Politisk organisation	47
7.2	Arbetsmarknadens parter	49
7.3	Myndigheter	49
	Arbetslivsinstitutet, ALI	49
	Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS	50
	Arbetsmiljöverket, AV	50
	Exportrådet	50
	Migrationsverket	50
7.4	Utbildning och forskning	50
	Svenska ESF-rådet	50
	EU/FoU-rådet	51
	Internationella programkontoret	51
	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap,	51
	FAS	
	Närings- och teknikutvecklingsverket, NUTEK	52
	Verket för innovationssystem, VINNOVA	52
	SAL TSA	52
8	EU-information i Sverige	54
8.1	EU-representation i Sverige	54
8.2	Regering och riksdag	54
8.3	Övriga informationskällor	55
	Euro Info Centre, EIC	55
	Forskning och utveckling	55
	Europeiska dokumentationscentra, EDC	55
Bilagor:		
1	Förkortningar och sidhänvisningar	
2	Web-adresser och kontaktpersoner	

EU och arbetslivsfrågorna

Introduktion

Sedan Sveriges inträde i Europeiska Unionen 1995 har svenska myndigheter och organisationer i ökande omfattning deltagit i och påverkats av det europeiska samarbetet. Detta sker idag på olika nivåer och inom de flesta politikområden. Denna sammanställning belyser var i EUs organisation arbetslivsrelaterade frågor behandlas och hur svenska intressenter deltar i detta arbete. Syftet är att erbjuda praktiker, studenter och forskare en överskådlig orientering om och konkreta ingångar till det mångfacetterade europeiska samarbetet inom arbetslivsområdet.

I de tre första kapitlen tydliggörs olika EU-organs roller och befogenheter, vilka som är beslutsfattande och vilka som är beredande och rådgivande, samt hur de är relaterade till varandra. Här anges också i förekommande fall vilken svensk representation som finns i dessa organ. Det fjärde kapitlet behandlar EUs sysselsättnings- och socialpolitik, medan det femte belyser de sociala parternas organisation på europainivå och hur de svenska parterna deltar i denna samverkan. Kapitel sex ger en översikt över EUs forskningspolicy och vilka olika former av insatser som görs för att främja utvecklingen inom europeisk FoU-verksamhet, framför allt inom arbetslivsområdet.

Eftersom en betydande del av EU-arbetet sker inom ramen för de enskilda medlemsstaternas politiska vardagsarbete beskrivs i kapitel sju även hur EU-arbetet bedrivs i Sverige inom det politiska systemet, arbetsmarknadens parter och myndigheter, med särskild tonvikt på arbetslivsrelaterade frågor. I det avslutande kapitlet ges information om vilka myndigheter och organisationer som förmedlar information om EU i Sverige.

I bilaga 1 redovisas dessutom kontaktvägar och i vissa fall kontaktpersoner till omnämnda institutioner, organ och organisationer. Vissa av dessa, liksom andra uppgifter i denna skrift, är till sin natur färskvaror och bör läsas med reservationen att de var aktuella i april 2004, d.v.s. före utvidgningen 1 maj och parlamentsvalet i juni.

Denna översikt är producerad med stöd av Gunborg Jungeteg vid Arbetslivsinstitutets internationella sekretariat.

Maj 2004

Bo Johansson

1 EUs grunder och centrala organisation

Det grundläggande argumentet för att utveckla ett europeiskt samarbete efter andra världskriget var att undanröja risker för nya europeiska konflikter. Embryot till dagens EU, Europeiska kol- och stålunionen från tidigt 1950-tal, syftade till att styra produktionen mot fredliga mål. Under de dryga 50 år som gått har ambitionerna stegrats. Först genom en strävan mot en utvidgad gemensam inre marknad och därefter till den nuvarande målsättningen att göra gemenskapen till en konkurrenskraftig kunskapsbaserad ekonomi med långtgående politisk samverkan. Denna utveckling har således delvis förskjutit fokus från Europas inre organisation och samverkan till dess relationer till omvärlden. I skrivande stund står gemenskapen inför ytterligare ett stort historiskt steg då de nuvarande 15 medlemsstaterna den 1 maj 2004 utökades till 25. Detta kommer att på ett omfattande sätt påverka EUs organisation och arbetssätt, men de grundläggande strukturer som här beskrivs kommer att kvarstå. Åtminstone tills en av de andra viktiga frågorna på den aktuella agendan är löst; intentionen att enas kring en ny konstitution.

1.1 Grunddokument

Den europeiska unionen etablerades 1 november 1993, då EU-fördraget trädde i kraft. Det innebar ett utvidgande av den tidigare Europeiska Gemenskapens (EG) samarbete.

Beteckningen EG lever dock kvar som beteckning för de samverkansområden som är reglerade före 1993. Till dem hör t.ex. EG-domstolen. Europeiska gemenskapen är också juridisk person, vilket innebär att det är EG och inte EU som tecknar internationella avtal och ingår som medlem i internationella organisationer.

Strukturen för det europeiska samarbetet är fastlagd i EG- och EU-fördragen. De viktigaste milstolparna på vägen dit har varit:

1958 EG-fördraget (Romfördraget)

Fördraget utvecklade den Europeiska kol- och stålunionen från 1951 i syfte att utveckla en gemensam europeisk marknad, en tullunion och ett fredligt användande av kärnkraft.

1987 Europeiska enhetsakten

Akten utsträckte Europeiska gemenskapens fullmakt och reviderade förfarandet vid beslutsfattande samt fastställer ramverket och reglerna för den enhetliga europeiska marknaden.

1993 EU-fördraget (Maastrichtavtalet)

Avtalet innebar ett fördjupat mellanstatligt samarbete samt beslut om inrättande av en ekonomisk och monetär union (EMU).

1994 EES-avtalet

Detta avtal innebär huvudsakligen att även Norge, Island och Lichtenstein omfattas av EG-fördragets regler för den inre marknaden med fri rörlighet över gränserna för varor, personer, tjänster och kapital.

1999 Amsterdamfördraget

Avtalet innefattar vissa revideringar av EG- och EU-fördragen. Det innebär bl.a. att det i EG-fördraget införts en helt ny avdelning (VIa) som enbart handlar om sysselsättningspolitiken. I den nya avdelningens inledande artikel (artikel 109a) slås fast att medlemsstaterna och gemenskapen ska ha en samordnad/gemensam strategi för sysselsättning. I Amsterdamfördraget beskrivs också proceduren för

hur den gemensamma sysselsättningsstrategin ska genomföras i medlemsländerna, den s.k. Luxemburgproceduren eller Luxemburgmodellen.

Denna utveckling speglar en ambition att utvidga samarbetet från att etablera en gemensam inre marknad till att skapa en politisk union.

1.2 EUs grundläggande struktur och organisation

För att finna en ingång till förståelse av den Europeiska Unionens organisatoriska uppbyggnad är det en lämplig väg att först bekanta sig med EUs organisationsterminologi¹. Den grundläggande strukturen för samarbetet framställs ofta som tre pelare:

- *Första pelaren* utgörs av det tidigare samarbetet inom den Europeiska Gemenskapen (EG) samt reglerna för den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Här regleras också de ”fyra friheterna” – fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital – samt en rad gemensamma politikområden, bl.a. arbetsmarknadsfrågor, handels- och jordbrukspolitik. Fr.o.m. 1999 ligger även asyl- och visumfrågor under första pelaren. Inom de områden som ingår har medlemsstaterna överlåtit delar av sin suveränitet till EUs institutioner. Detta benämns ”överstatligt samarbete”.
- *Andra pelaren* utgörs av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.
- *Tredje pelaren* omfattar samarbetet i polisiära och straffrättsliga frågor.

Den viktigaste skillnaden mellan dessa pelare är beslutsordningen. Det överstatliga samarbetet inom första pelaren motsvaras av ”mellanstatligt samarbete” inom den andra och tredje. Det senare innebär att samtliga medlemsländer måste enas kring beslut, eller omvänt, varje land har vetorätt.

I organisationsplaner och litteratur florerar en mängd benämningar för olika församlingar; institution, råd, parlament, kommission, kommitté, organ, byrå, agentur... Dessa benämningar anger ofta (dock inte alltid) såväl hierarkiska positioner som bestämda funktioner. Nedan ges en redogörelse för de viktigaste och de för arbetslivsfrågor mest relevanta instanserna.

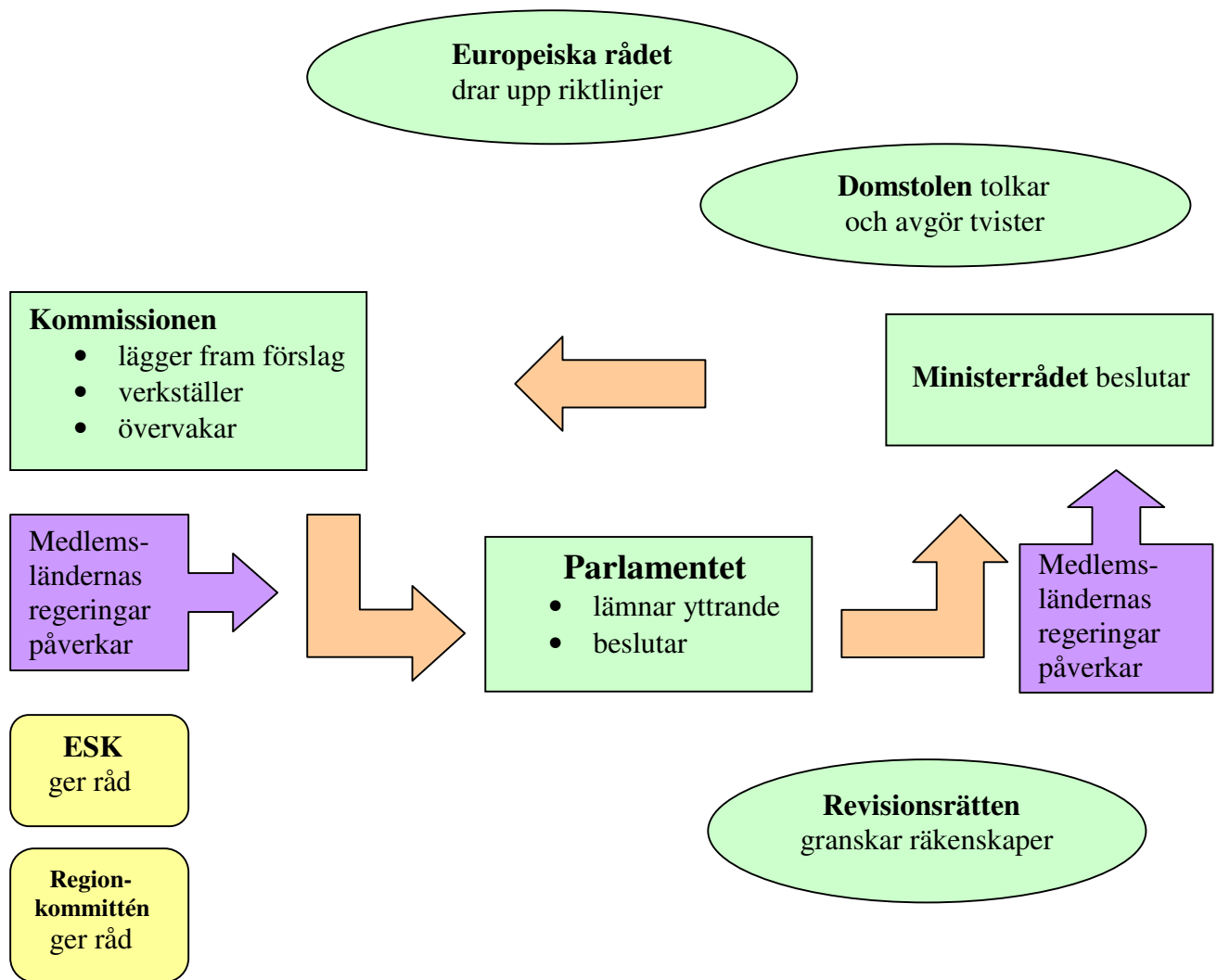
Var fattas besluten? EUs institutioner

Europeiska unionen styrs av fem gemensamma institutioner. Med ”institution” avses inom EU-terminologin beslutsfattande, kontrollerande och/eller verkställande församlingar. Ordningen i den följande presentationen av dessa ska inte uppfattas som hierarkiska relationer, eftersom de är inbördes beroende av varandra och ingen av dem kan ensam fatta avgörande beslut. En grafisk beskrivning av EUs beslutsprocess² finns på nästa sida.

---

¹ En utförlig EU-ordbok finns på web-adress:
www.europa.eu.int/scadplus/leg/sv/cig/g4000.htm

² Strukturen hämtad från *Din guide till EU. Institutioner och kontaktvägar*, EU-upplysningen, Sveriges riksdag, 2002

1.2.1 Europeiska rådet

Europeiska rådet är de toppmöten där medlemsstaterna företräds av sina regeringschefer, biträdda av utrikesministrarna. Rådets viktigaste roll är att vara initiativtagare till nya politiska riktlinjer och samarbetsformer inom unionen. Det fattar dock sällan några bindande beslut i konkreta sakfrågor och är därför inte att betrakta som en institution utifrån ovanstående definition. De beslut som fattas är av övergripande politisk karaktär, fr.a. inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Införandet av valutaunionen är ett exempel på sådana beslut. Europeiska rådet sammanträder minst en gång per halvår under ledning av den stats- och regeringschef som är ordförande. Ordförandeskapet växlar var 6:e månad. Det nuvarande irländska avlöses 31 juli 2004 av Holland.

1.2.2 Europeiska kommissionen

Europeiska kommissionen är den drivande kraften i gemenskapens institutionella system och kallas därför ofta "EUs motor". Den företräder och försvarar unionens allmänna intressen. Kommissionen är den enda instans som har rätt att föreslå ny lagstiftning. Europeiska kommissionen har fyra huvuduppgifter:

- *Den lägger fram lagförslag för parlamentet och rådet.*

Enligt fördraget har kommissionen "initiativrätten". Med andra ord är det kommissionen som ensam ansvarar för att ta fram förslag till ny EU-lagstiftning, som ska läggas fram för parlamentet och ministerrådet. Dessa förslag måste syfta till att främja unionens och medborgarnas intressen, inte de enskilda ländernas eller andra särintressen.

För att kunna lägga fram förslag måste kommissionen känna till de nya förutsättningar och problem som utvecklas i Europa och den måste ta ställning till frågan om lagstiftning på EU-nivå är rätt sätt att hantera dessa. Därför kommunicerar kommissionen ständigt med många olika intressegrupper och med två rådgivande organ - Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, ESK, (som består av företrädare för arbetsmarknadens parter) och Regionkommittén (som består av företrädare för lokala och regionala myndigheter). Kommissionen inhämtar också yttranden från de nationella parlamenten och regeringarna. Det är bara i de fall kommissionen anser att ett problem inte kan lösas mest effektivt på nationell, regional eller lokal nivå som den föreslår åtgärder på EU-nivå. Denna princip att frågor ska hanteras på lägsta möjliga nivå kallas "subsidiaritetsprincipen".

- *Den förvaltar och genomför EUs politik och budget.*

Som Europeiska unionens verkställande organ ansvarar kommissionen för att förvalta och genomföra EU:s budget och den politik och de program som antas av parlamentet och rådet. Det mesta av det praktiska arbetet och utbetalningarna sköts av nationella och lokala myndigheter, men kommissionen ansvarar för kontrollen.

Kommissionen förvaltar budgeten under Revisionsrättens överinseende. Båda institutionerna har till uppgift att säkerställa en sund finansiell förvaltning.

Europaparlamentet beviljar kommissionen ansvarsfrihet för budgetens genomförande endast om Revisionsrättens årsrapport är tillfredsställande.

- *Den ser till av EU:s lagar efterlevs (tillsammans med EG-domstolen).*

Kommissionen är "fördragets väktare". Det innebär att kommissionen tillsammans med EG-domstolen har ansvaret för att se till att EU-lagstiftningen tillämpas korrekt i alla medlemsstaterna.

- *Den företräder Europeiska unionen i världen.*

Europeiska kommissionen är ett viktigt språkrör för Europeiska unionen i internationella sammanhang. Genom kommissionen talar medlemsstaterna "med en röst" inom internationella fora som t.ex. Världshandelsorganisationen och olika FN-organ.

Kommissionen ansvarar också för att förhandla fram internationella överenskommelser på EUs vägnar.

Kommissionens ordförande (Romano Prodi) och ledamöter utses av medlemsstaterna för en period av fem år och godkännes därefter av Europaparlamentet. Nuvarande mandat löper ut i januari 2005. Av dess 20 ledamöter kommer en från varje medlemsland, med undantag av de fem stora - Tyskland, Storbritannien, Frankrike, Italien och Spanien – som representeras av två. Varje kommissionär ansvarar för ett politikområde (utsett av ordföranden), men samtliga är ansvariga för alla beslut. Ledamöterna ska inte agera för enskilda länders intressen, utan enbart utifrån unionens bästa. Svensk kommissionär är 2004 Margot Wallström, med miljöfrågor som ansvarsområde. *Arbetsmarknadsfrågor* ligger under den grekiska kommissionären Stavros Dimas, medan belgaren Philippe Busquin ansvarar för *forskningspolitiska frågor*.

De mest folkrika medlemsstaterna har alltid haft två kommissionärer och de övriga en var. Om detta system skulle behållas efter EU:s utvidgning anses kommissionen bli för stor för att kunna fungera effektivt. Redan den 1 maj 2004 tillkommer tio nya ledamöter (vilket gör att det blir 30 stycken sammanlagt) när tio nya medlemsstater ansluter sig till EU. Från och med 1 november 2004 då den nya kommissionen för perioden 2004-2009 tillträder kommer det därför bara att finnas en ledamot per land. När unionen en gång har 27 medlemsstater kommer rådet att enhälligt fastställa det högsta antalet ledamöter i kommissionen. Det måste vara färre än 27 och deras nationalitet kommer att fastställas genom ett turordningssystem som ska vara fullständigt rättvist för alla länder.

På tjänstemannanivå är Europeiska kommissionen uppbyggd av ett 20-tal **generaldirektorat (DG)** inom lika många politikområden. Varje DG leds av en generaldirektör.

Generaldirektoraten kan liknas vid den svenska regeringens departement. Det generaldirektorat som är av särskild betydelse för arbetslivsfrågor är **direktoratet för sysselsättning och socialpolitik** (se nedan).

Direktoraten förbereder och utarbetar förslag till lagstiftning och andra politiska åtgärder för kommissionen, som därefter lämnar förslag till beslut i antingen parlamentet eller ministerrådet. Därefter verkställer och övervakar kommissionen fattade beslut. Detta innebär att det mesta av det vardagliga övergripande EU-arbetet sker inom generaldirektoraten. Kommissionens rättstjänst deltar i arbetet och vid behov samarbetar generaldirektoraten med varandra.

Kommissionen har sitt säte i Bryssel och är EUs största institution med cirka 17.000 tjänstemän, varav närmare 500 är svenskar. Till följd av deras stora betydelse för politikens reella utformning är de föremål för flitig uppvaktning av lobbyister. De svenska tjänstemännen är dock jämförelsevis förskonade från dessa distraktioner, av det antydda skälet av svenska intressenter är blygsamma lobbyister vid en jämförelse med andra medlemsstaters olika företrädare³.

Europeiska kommissionen har representationskontor i alla EU:s medlemsländer. Kontorens främsta uppgift är att underlätta informationsutbytet mellan kommissionen i Bryssel och nationella myndigheter och organisationer i medlemsländerna. Europeiska kommissionens representation i Sverige är kommissionens officiella kontaktorgan gentemot regering, riksdag, myndigheter, organisationer och massmedier. Se vidare under ”EU-representation i Sverige”, sid. 52.

Generaldirektoratet för sysselsättning och sociala frågor

Arbetslivsfrågor sorterar till stor del under DG Employment and Social Affairs. Grunden för direktoratets verksamhet är den socialpolitiska agendan (se sid. 29). Syftet med den är att underlätta moderniseringen av den europeiska sociala modellen så att den kan svara mot de ekonomiska och samhälleliga förändringarna i Europa. Den socialpolitiska agendan ska bidra till EUs övergripande mål att stärka de ekonomiska resultaten, skapa fler och bättre arbetstillfällen och dra full nytta av de möjligheter som erbjuds i det kunskapsbaserade samhället.

Några av ansvarsområdena under DG Employment är

- den sociala dialogen
- det gemensamma sociala ansvaret

---

³ Uppgift från intervju med svenska anställda vid DG Employment and Social Affairs. Samma reflektion har framkommit vid samtal med svenska EU-parlamentariker och fackliga representanter.

- arbetsrätt och arbetsorganisation
- arbetarskydd
- arbetskraftens fria rörlighet
- samordning av socialförsäkringssystem
- social inklusion resp. diskrimineringsfrågor
- jämställdhet.

Svenske Stefan Olsson är assistent åt generaldirektören Odile Quintin.

DG Research

Europeisk forskning och i synnerhet skapandet av European Research Area (ERA) är nu högt på EUs politiska agenda. Detta åtagande är fastlagt i Amsterdamfördraget.

Direktoratets fokus ligger nu på att utveckla ERA genom att

- utveckla EUs policy rörande forskning och teknisk utveckling och därigenom bidra till att öka den europeiska industrins konkurrenskraft
- samordna europeisk forskning med den som äger rum på medlemsländernas nationella nivå
- att stödja EUs policyutveckling inom närliggande områden, såsom miljö, hälsa, energi, regional utveckling, m.m.
- att främja en ökad förståelse för vetenskapens och forskningens betydelse i moderna samhällen och stimulera den offentliga debatten om forskningsrelaterade ämnen på en europeisk nivå.

1.2.3 Europaparlamentet

Många av de frågor som beretts av kommissionen går vidare till Europaparlamentet för beslut. Parlamentet inrättades på 1950-talet, men först 1979 valdes det för första gången i allmänna val av medlemsstaternas samtliga medborgare. Det blev sålunda det (enda) direkt valda demokratiska organet för Europeiska unionens medborgare och deras främsta företrädare vid gemenskapsinstitutionerna. Parlamentets historia präglas av reformerna från 1970 (budgetbestämmelserna), 1975 (de finansiella bestämmelserna), 1986 (Europeiska enhetsakten), 1993 (Maastrichtfördraget) samt 1999 (Amsterdamfördraget). Dessa beslut har dels gjort parlamentet till ett verkligt lagstiftande organ och också stärkt dess roll i den demokratiska kontrollen i Europeiska unionen.

Parlamentet väljs vart femte år (nästa val är i juni 2004) och har 626 ledamöter, varav 22 svenska. Ordföranden väljs av parlamentet och sitter en halv mandatperiod. Fördragen fastställer antalet ledamöter per medlemsstat. Efter utvidgningen 1 maj 2004 då 10 nya länder blir medlemmar utökas parlamentet till 732 platser och fördelningen förändras enligt tabellen på nästa sida. Sveriges platser minskar då till 19.

Ledamöterna är samlade i transnationella politiska grupper, som företräder de stora politiska tendenserna i unionens medlemsstater. Närmare 100 partier från de nuvarande 15 EU-länderna finns representerade. I kammaren sitter de i politiska grupper och inte i nationella delegationer.

Fördelning av parlamentsplatser efter utvidgningen 1 maj 2004.

<i>Land</i>	<i>Antal platser före 1 maj 2004</i>	<i>Antal platser från 1 maj 2004</i>
Tyskland	99	99
Frankrike	87	78
Italien	87	78
Storbritannien	87	78
Spanien	64	54
Polen	-	54
Holland	31	27
Belgien	25	24
Tjeckien	-	24
Portugal	25	24
Ungern	-	24
Grekland	25	24
Sverige	22	19
Österrike	21	18
Danmark	16	14
Finland	16	14
Slovakien	-	14
Litauen	-	13
Irland	15	13
Lettland	-	9
Slovenien	-	7
Cypern	-	6
Estland	-	6
Luxemburg	6	6
Malta	-	5
<i>Total</i>	<i>626</i>	<i>732</i>

För närvarande har Europaparlamentet sju politiska grupper samt ett antal grupplösa ledamöter.

Politiska grupper	
PPE-DE	Gruppen för Europeiska folkpartiet (kristdemokrater) och Europademokraterna
PSE	Europeiska socialdemokratiska partiets grupp
ELDR	Europeiska liberala, demokratiska och reformistiska partiets grupp
Verts/ALE	Gruppen De gröna / Europeiska fria alliansen
GUE/NGL	Gruppen Europeiska enade vänstern / Nordisk grön vänster
UEN	Gruppen Unionen för nationernas Europa
EDD	Gruppen för demokratiernas och mångfaldens Europa
NI	Grupplösa

Arbetet i parlamentet sker i såväl Frankrike som Belgien och Luxemburg. Strasbourg är parlamentets säte. Där hålls plenarsammanträdena, då alla ledamöter samlas. Parlamentsutskottens sammanträden och extra plenarsammanträden hålls i Bryssel, medan generalsekretariatet finns i Luxemburg.

Europaparlamentet är den enda institution inom gemenskapen vars sammanträden och överläggningar är offentliga. Dess beslut, ställningstaganden och debatter offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Europaparlamentet har tre viktiga uppgifter:

- **demokratisk kontroll** över samtliga gemenskapsinstitutioner, i första hand över kommissionen.
- delar den **lagstiftande** makten med ministerrådet.
- spelar en avgörande roll vid antagandet av **budgeten**.

Parlamentet utövar *demokratisk kontroll över kommissionen* genom att det godkänner utnämningen av kommissionens ordförande och ledamöter. Kommissionen har därefter ett politiskt ansvar gentemot parlamentet, som kan avge misstroendevotum mot kommissionen och tvinga den att avgå.

I praktiken utövas den parlamentariska kontrollen genom att parlamentet regelbundet granskar de rapporter som kommissionen överlämnar (allmänna rapporter, rapporter om budgetgenomförandet, rapporter om tillämpningen av gemenskapsrätten, etc.). Europaparlamentets ledamöter ställer dessutom regelbundet skriftliga eller muntliga frågor till kommissionen. Kommissionens ledamöter deltar i parlamentets plenarsammanträden och i de parlamentariska utskottens sammanträden och därför kan en ständig dialog pågå mellan de båda institutionerna.

Parlamentet utövar också en *kontroll över ministerrådet*. Ledamöterna ställer regelbundet skriftliga och muntliga frågor till rådet och rådets ordförande är närvarande vid plenarsammanträdena och deltar i viktiga debatter.

Ett nära samarbete förekommer mellan Europaparlamentet och ministerrådet på vissa områden, såsom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och rättssamarbetet, men även i vissa andra frågor av gemensamt intresse, såsom asyl- och invandringpolitiken, politiken för bekämpning av droger, bedrägerier och internationell brottslighet. Parlamentet får regelbunden information om dessa frågor av EU-rådets ordförande, d.v.s. regeringschefen för det land som för tillfället har värdskapet. Vid öppnandet av varje möte i Europeiska rådet

är parlamentets talman inbjuden att uttala sig om parlamentets åsikt och tankar när det gäller aktuella frågor och ärenden som står på Europeiska rådets dagordning. Behandling av medborgarnas framställningar och tillfälliga undersökningskommittéer är andra medel för parlamentarisk kontroll.

Europaparlamentet delar sin *lagstiftande befogenhet* med ministerrådet. Det vanligaste lagstiftningsförfarandet är medbeslutandeförfarandet. Det ställer Europaparlamentet på jämlik fot med ministerrådet och leder till antagandet av rättsakter som är gemensamma för rådet och Europaparlamentet. Om de båda institutionerna inte är överens, sammankallas en förlikningskommitté för att utarbeta en kompromiss. Medbeslutandeförfarandet tillämpas bland annat på fri rörlighet för arbetstagare, upprättandet av den inre marknaden, forskning och teknisk utveckling, miljö, konsumentskydd, utbildning, kultur samt folkhälsa. Parlamentets samtycke är vidare absolut nödvändigt när det gäller vissa viktiga frågor av politisk eller institutionell art, såsom anslutning av nya medlemsstater, associationsavtal med tredje land, ingående av internationella avtal, förfarandet för val till Europaparlamentet, EU-medborgarnas vistelserätt samt Europeiska centralbankens uppdrag och befogenheter. Även om kommissionen är den främsta källan till lagstiftningsinitiativ, har parlamentet betydande roll som politisk impulsgivare, i synnerhet vid granskningen av kommissionens årliga arbetsprogram samt genom möjligheten att be kommissionen lägga fram ett lämpligt förslag.

Parlamentet och ministerrådet är nyckelaktörer vid antagandet av gemenskapens *årsbudget*⁴. Kommissionen utarbetar varje år ett förberedande förslag till budget som lämnas till rådet för godkännande. I två på varandra följande behandlingar har parlamentet möjlighet att förhandla med rådet för att ändra vissa utgifter och säkra en god fördelning av budgetmedlen. Det slutliga antagandet tillkommer parlamentet och budgeten träder i kraft först när den undertecknats av dess talman.

Parlamentets budgetkontrollutskott övervakar ständigt budgetgenomförandet och parlamentet röstar varje år om ansvarsfrihet för kommissionen i fråga om genomförandet av budgeten för föregående budgetår.

Parlamentets arbete är uppdelat i två stora etapper, utskottsbehandling och plenarsammanträden. Frågor förbereds i *17 permanenta utskott* för olika politikområden. De för arbetslivet mest betydelsefulla är utskotten för

Medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

Ordförande: Charlotte Cederschiöld (m)

Svenska ledamöter: Eva Hedkvist Petersen (s), Olle Schmidt (fp)

Rättsliga frågor och inre marknaden

Ordförande: Guiseppe Gargani (Italien)

Svenska ledamöter: Charlotte Cederschiöld (m), Hans Karlsson (s), båda suppleanter

Sysselsättning och socialfrågor

Ordförande: Theodorus JJ Bouwman (Nederländerna)

Svenska ledamöter: Jan Andersson (s) och Herman Schmid (v)

Industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi

Ordförande: Carlos Westendorp y Cabeza (Spanien)

Svenska ledamöter: Per Gahrton (mp), Anders Wijkman (kd)

I plenarsammanträdet samlas alla ledamöter för att diskutera utskottsförslagen.

Föredragandena lägger fram sina ärenden vid plenarsammanträdena och de ledamöter som

---

⁴ Budgeten består till största delen av medlemsstaternas avgifter och uppgår 2004 till 109 miljarder euro.

utsetts av sin politiska grupp yttrar sig om frågorna på föredragningslistan. Oftast handlar det om lagstiftningsförslag, meddelanden från rådet eller från kommissionen och frågor i samband med aktuella frågor i Europeiska unionen eller den internationella politiken. Parlamentet har kontor i samtliga medlemsländer (se vidare under ”EU-representation i Sverige, sid.14).

1.2.4 Europeiska Unionens råd (Ministerrådet) – Council of the European Union

EUs högsta beslutande instans är ministerrådet, vilket är det vardagliga namnet för Europeiska unionens råd. Vanligsvis benämns det bara ”Rådet”, men ska då inte förväxlas med Europeiska rådet (se under ”Var fattas besluten?”, sid.3).

Ministerrådet håller möten flera gånger per vecka. En minister från varje medlemsland företräder då resp. lands intressen. Vilka ministrar som deltar vid mötena beror på vilka frågor som står på dagordningen. Ett generalsekretariat med 2.300 tjänstemän under ledning av en general-sekreterare biträder rådet.

Rådet sammanträder i sammanlagt nio olika grupperingar (rådskonstellationer):

- Allmänna frågor och yttre förbindelser
- Ekonomiska och finansiella frågor
- Rättsliga och inrikes frågor
- Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor
- Konkurrensfrågor: inre marknaden, industri och forskning
- Transport, telekommunikation och energi
- Jordbruk och fiske
- Miljö
- Utbildning, ungdom, kultur

Rådet har sex huvudsakliga ansvarsområden:

1. Antagande av EU-lagar. På många områden stiftas lagarna tillsammans med Europaparlamentet.
2. Samordning av medlemsstaternas allmänna ekonomiska politik.
3. Slutande av internationella avtal mellan EU och andra stater eller internationella organisationer.
4. Godkännande av EU:s budget tillsammans med Europaparlamentet.
5. Utveckling av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, på grundval av riktlinjer som utformas av Europeiska rådet.
6. Samordning av samarbetet mellan nationella domstolar och polisväsen i straffrättsliga frågor.

Varje minister i rådet har befogenhet att fatta bindande beslut för sin regering. Med andra ord är ministerns signatur hela regeringens signatur. Dessutom är varje minister i rådet politiskt ansvarig inför sitt nationella parlament och de medborgare detta parlament företräder. Denna beslutsordning avser att säkerställa den demokratiska legitimiteten i rådets beslut.

Ständiga representationernas kommitté, Coreper

Varje EU-medlemsstat har en ständig representationsdelegation i Bryssel som företräder medlemsstaten och bevakar dess intressen på EU-nivå. Chefen för varje delegation är i praktiken landets EU-ambassadör. Dessa möts i *Ständiga representationernas kommitté, Coreper* (Comité des représentants permanents), där de frågor som ska behandlas av ministerrådet förbereds. Kommitténs främsta uppgift är att finna enighet, ofta genom

kompromisser, kring de förslag som kommer från kommissionen. Om de lyckas bekräftar rådet beslutet, om inte, får ministrarna fortsätta förhandla tills de når enighet eller tills ett förslag får majoritet.

Sveriges ständiga representation

Representationen är regeringens förlängda arm i Bryssel. Dess uppgift är att se till att svenska intressen får så stor genomslagskraft i EU som möjligt. Representationen har cirka 120 anställda vars främsta uppgift är att driva den svenska regeringens ståndpunkter i rådets 2-300 kommittéer och arbetsgrupper inom olika politikområden. I detta arbete deltar även tjänstemän/sakkunniga från departementen. En viktig uppgift för representationen är att bidra med analyser och bedömningar till Regeringskansliet i Stockholm, som ansvarar för den svenska EU-politikens utformning. Representationen företräder också den svenska regeringen i bland annat i minister-rådets rådsarbetsgrupper och Coreper. Representationens förhandlingsarbete styrs av instruktioner som innehåller Sveriges ståndpunkter i de aktuella frågorna.

Den ständiga representationen är Sveriges största utlandsmyndighet och arbetar som ett Regeringskansli i miniatyr där alla departement är representerade.

1.2.5 EG-domstolen – Court of Justice of the European Communities

Att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av EU-fördragen och bestämmelser som utfärdas av gemenskapens institutioner säkerställs av *EG-domstolen*. I egenskap av unionens rättsinstitution förhindrar den att var och en tolkar och tillämpar gemenskapsrätten på sitt sätt. I syfte att tillmötesgå det ökade tillflödet av ärenden och öka medborgarnas rättsskydd anknöts en *förstainstansrätt* till domstolen 1989. Förstainstansrätten har behörighet att i första instans pröva och avgöra vissa grupper av ärenden, i synnerhet tvister i samband med konkurrensreglerna och talan som väckts av enskilda medborgare.

Säte och sammansättning

Domstolens säte är i Luxemburg. I fördragen anges inte någon nationalitetsfördelning men i praktiken består domstolen av en domare per medlemsstat för att de olika nationella rättssystemen skall vara företrädade. Domstolen biträds av åtta generaladvokater. Deras roll är att, fullständigt opartiskt, vid offentliga domstolssessioner lägga fram motiverade yttranden i ärenden som handläggs vid domstolen.

Domarna och generaladvokaterna utses av medlemsstaternas regeringar i samförstånd för en tid av sex år, som kan förlängas. En del av tjänsterna nytillsätts vart tredje år. De utses bland personer som innehar de högsta domarämbetena eller jurister med allmänt erkända kvalifikationer, vilkas oavhängighet inte kan ifrågasättas.

Domstolen och förstainstansrätten väljer vardera en ordförande för en tid av tre år.

Roll

I syfte att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av fördragen har domstolen fått omfattande rättsliga befogenheter i synnerhet i följande ärenden:

- Förhandsavgöranden
- Underlåtenhetsärenden
- Upphävandeärenden
- Överträdelseärenden

För att säkerställa att gemenskapslagstiftningen verkligen tillämpas och förhindra tolkningskillnader mellan de nationella domstolarna har man genom fördragen infört förfarandet om

förhandsavgörande. Detta har institutionaliserat samarbetet mellan domstolen och de nationella domstolarna utan att skapa en hierarkisk ordning.

När det gäller ärenden som omfattas av gemenskapsrätten kan således, och måste ibland, de nationella domarna vända sig till domstolen för att fråga i händelse av tvivel om tolkning och giltighet av denna rätt. Förfarandet med förhandsavgörande framhäver mycket tydligt att de nationella domstolarna också är gemenskapsrättens väktare. Därför vilar gemenskapens domstolssystem på ett nära samarbete mellan gemenskapens domare och de nationella domarna.

Underlåtenhetsärenden

Detta förfarande gör det möjligt för domstolen att kontrollera att medlemsstaterna fullgör sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten. Det får inledas antingen av kommissionen (vilket är det vanligaste) eller av en medlemsstat. Om underlåtenhet konstateras är staten tvungen att omgående rätta till detta.

Upphävandeärenden

Medlemsstaterna, kommissionen och, i vissa situationer, parlamentet kan begära upphävande av en gemenskapsbestämmelse och enskilda medborgare kan begära upphävande av rättsakter som direkt och enskilt påverkar dem. Det ger således domstolen möjlighet att kontrollera att gemenskapsinstitutionernas rättsakter är förenliga med gemenskapsrätten. Om talan är välgrundad, kan domstolen förklara den berörda rättsakten ogiltig.

Överträdelseärenden

Detta gäller fall där Europaparlamentet, rådet eller kommissionen i strid med fördraget underlåter att vidta åtgärder. I sådana fall kan medlemsstaterna, gemenskapens övriga institutioner samt på vissa villkor fysiska eller juridiska personer väcka talan vid domstolen för att få överträdelsen fastslagen.

Organisation av arbetet

Ärendena registreras i kansliet och fördelas mellan domarna. Varje ärende följs av en särskild domare och en särskild generaladvokat. Föredragande domare skall utarbeta en förhandlingsrapport. Den föredragande domaren utarbetar också, mot bakgrund av den sammanfattning som görs av ärendets generaladvokat, ett förslag till domslut som lämnas till domstolens övriga ledamöter för granskning.

Domstolsförfarandet har således en skriftlig och en muntlig fas. Det skriftliga förfarandet består av ett utbyte av skrivelser mellan parterna och sammanställningen av den föredragande domarens rapport. Vid den offentliga förhandlingen uppmanas parternas advokater att plädera inför domarna och generaladvokaten som kan ställa frågor till dem. Därefter avger generaladvokaten sin slutsats innan domarna överlägger och meddelar ett domslut.

Domstolen fattar beslut med majoritet och domslutet meddelas i en offentlig förhandling. Om inte någon avvikande åsikt uttryckts, undertecknas domslutet av de domare som deltagit i överläggningen.

På EUR-Lex finns den elektroniska versionen av "Register över gemenskapens gällande lagstiftning". Där finns även uppslagsställen för förordningar, beslut, rekommendationer och direktiv och en länk till rättsaktens fullständiga text på samtliga elva officiella språk. Sökning kan göras efter ämnesområde eller i det alfabetiska registret.

1.3 EU och omvärlden

EU har slutit en rad bilaterala och multilaterala avtal om samverkan i olika frågor med ett stort antal länder och områden i världen. Dessa avtal är ofta slutna av den juridiska personen EG. Nedan anges de samverkansområden som har direkt anknytning till europeiska icke-EU länder. För relationer till övriga länder i och Europa och angränsande områden, se under kapitel 6.

Schengensamarbetet

Schengensamarbetet är en passunion mellan 13 EU-länder⁵ samt Norge och Island. Avtalet undertecknades i Schengen den 14 juni 1985 av Belgien, Frankrike, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland. Därefter har antalet anslutna länder successivt ökat. Sverige deltar från och med den 25 mars 2001. Samarbetet innebär att personkontrollen vid gränserna mellan Schengen-länderna har avskaffats och att människor kan röra sig fritt inom hela Schengenområdet. Samtidigt som personkontrollen mellan länderna i Schengenområdet upphört har kontrollen vid de yttre gränserna, dvs. gentemot länder som inte deltar i samarbetet, skärpts.

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES

I Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ingår de 15 EU-länderna samt tre av Efta-länderna: Island, Liechtenstein och Norge. Samarbetet inleddes 1994 och styrs av EES-avtalet. Avtalet innebär att Efta-länderna blir en del av EUs inre marknad med fri rörlighet för personer, varor, tjänster och kapital. De får dock inte vara med och besluta om vilka regler som ska gälla på den inre marknaden. Sverige skrev under EES-avtalet 1992 och därför gällde stora delar av EUs regelverk i Sverige redan före själva medlemskapet 1995.

EFTA

European Free Trade Association, EFTA, etablerades 1960. Dess nuvarande medlemmar är Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz. Sverige var medlem i EFTA fram till EU-inträdet 1995. Nationerna som är medlemmar i EFTA har tillsammans slutit fria handelsavtal med ett antal olika stater och unioner över världen. Island, Liechtenstein och Norge slöt ett speciellt avtal med EU kallat European Economic Area (EEA) 1992, konstituerat år 1994.

---

⁵ Sverige, Finland, Danmark, Tyskland, Österrike, Belgien, Luxemburg, Holland, Spanien, Portugal, Italien och Grekland. Storbritannien och Irland deltar endast inom vissa delar av samarbetet.

2 Decentraliserade organ

Det finns i dag ett 20-tal decentraliserade EU-organ som lyder under Europeiska kommissionen och fler är på gång. Redan på 1970-talet kom de första EU-organen till, men de flesta inrättades i mitten av 1990-talet. De senaste tre åren har ytterligare ett antal bildats. Vid Europeiska rådets möte i december 2003 beslutades bland annat att en europeisk smittskyddsmyndighet för förebyggande och kontroll av sjukdomar ska förläggas till Sverige. I februari 2004 beslöt regeringen att ECDPC (European Center for Disease Prevention and Control, Smittskyddscentrum) ska förläggas till Stockholm. Myndigheten beräknas vara fullt utbyggd 2007 och kommer då att ha cirka 100 personer anställda. Vid toppmötet bestämdes även att en ny kemikaliemyndighet ska ligga i Finland och att den relativt nybildade livsmedelsmyndigheten ska placeras i Parma i Italien.

EUs *organ* ska inte förväxlas med EUs *institutioner*. Ett EU-organ är en offentligrättslig myndighet som inrättats genom en EU-rättsakt för att sköta särskilda tekniska, vetenskapliga eller administrativa uppgifter som anges i rättsakten i fråga. EUs organ är alla juridiska personer.

Organen har namn som stiftelse, fond, byrå eller agentur och sköter tekniska, vetenskapliga eller administrativa uppgifter åt EU:s institutioner. De är spridda geografiskt över hela unionen och kan indelas i fyra delvis överlappande huvudgrupper med följande funktioner:

- Att underlätta den inre marknadens funktion
Hit hör t.ex. Byrån för harmonisering inom den inre marknaden
- Att samla in och sprida information
Denna typ av organ samlar in och sprider information genom nätverk som de själva bygger upp. Ett exempel är Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet, som ligger i Wien. Centrumet samlar in information om rasism och antisemitism och lägger även fram förslag till vad EU-länderna bör göra för att komma åt dessa problem.
- Att främja dialogen mellan arbetsmarknadens parter
I denna grupp finns exempelvis Europeiska arbetsmiljöbyrån i Bilbao i Spanien och Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor i Dublin.
- Att fungera som "underleverantör" åt EU-institutionerna
Dessa organ genomför program eller andra administrativa uppgifter, exempelvis översättning. Ett exempel är Europeiska byrån för återuppbyggnad, som har sitt huvudkontor i Thessaloniki, Grekland. Byrån ansvarar för att genomföra EU:s biståndsprogram i länderna i f.d. Jugoslavien.

2.1 Gemenskapsbyråer

Merparten av de decentraliserade organen är s.k. gemenskapsbyråer. Dessa är självständiga organ med uppgift att utveckla, sammanställa och sprida vetenskaplig och teknisk kunskap inom sina resp. områden. Flera av dessa har ett uttalat arbetslivsfokus.

2.1.1 EU-OSHA European Agency for Safety and Health at Work, Bilbao

Europeiska arbetsmiljöbyråns inrättades 1996. Dess uttalade uppgift är att göra arbetsplatserna i Europa säkrare, sundare och att öka deras produktivitet. Byrån ska fungera som katalysator för insamling, utveckling, analys och spridning av information för att förbättra arbetsmiljön i Europa. Den är ett trepartsorgan inom Europeiska unionen, vilket innebär att den sammanför företrädare för regeringar, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i var och en av EUs medlemsstater. Den svenska regeringens representant i EU-OSHA:s styrelse, tillika nuvarande vice ordförande, är Bertil Remaues,

Arbetsmiljöverket. Arbetsgivarna representeras av Eric Jannerfeldt, Svenskt Näringsliv, och facket av Sven Bergström, LO.

Kontaktpunkter

Arbetsmiljöbyråns huvudsakliga informationsnätverk består av en "kontaktpunkt" (focal point) i varje EU-medlemsstat, i de fyra Eftaländerna och i 13 av kandidatländerna till Europeiska unionen. Varje regering utser en kontaktpunkt till arbetsmiljöbyråns officiella företrädare i respektive land. Kontaktpunkterna är vanligtvis behöriga statliga arbetsmiljömyndigheter.

I Sverige är Arbetsmiljöverket nationell kontaktpunkt. Den svenska organisationen av kontaktpunkten skiljer sig från de flesta andra länders genom att den är en öppen plattform för gemensamma möten mellan alla intressenter; arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer, myndigheter och andra icke kommersiella parter med intresse för frågorna. En stående uppgift för kontaktpunkten är att arrangera den årliga europeiska arbetsmiljöveckan i oktober.

Expertgrupperna

Dessa grupper består av femton experter, en från varje medlemsstat utnämnd av den nationella kontaktpunkten tillsammans med observatörer som företräder var och en av arbetsmarknadens parter och kommissionen. Gruppernas roll är att vara rådgivare åt arbetsmiljöbyrån i frågor som ligger inom deras fackområde och att ge bidrag till byråns arbetsprogram. Efta-länderna och kandidatländerna är observatörer i några av grupperna eller har separata möten.

Internetgruppen

Internetgruppens uppgifts roll är att utveckla byråns websida. Den bistår även de nationella kontaktpunkterna genom rådgivning om utformning av och innehåll i de nationella hemsidorna. Svensk representant är Matts Rydén, Arbetsmiljöverket.

National Editors Group

Denna grupp är rådgivande i frågor rörande publikationer, behjälplig i att insamla nyheter och artiklar och att befrämja och sprida byråns publikationer. Sverige representeras i gruppen av Elisabet Delang, Arbetsmiljöverket.

Mainstreaming OSH into Education Group

En grupp bildades våren 2003 för att utveckla temat "Mainstreaming OSH into education". Dess uppgift är att etablera metoder för att förankra arbetsmiljöfrågor inom skolan. Med "education" avses allt från förskola till gymnasium. Sverige representeras i denna grupp av Eivor Persson, Prevent, och Roswitha Melzer ALI.

De tematiska nätverksgrupperna (TNG) lämnar expertutlåtanden om specifika arbetsmiljöfrågor som styrelsen identifierat samt om hur nödvändiga data och forskningsinformation kan samlas in. De utvärderar också data när de samlats in och analyserats innan dessa publiceras, vilket säkerställer kvalitetskontroll. Vidare övervakar de ämnescentrernas arbete (se nedan) och garanterar att ingen överlappning sker med annan verksamhet. De tematiska nätverksgrupperna består av ledande experter inom sitt område och är för närvarande två till antalet som arbetar med "God arbetsmiljösed" och "Forskning inom arbetsmiljö". Nils F Petersson vid Arbetslivsinstitutet är svensk representant i TNG om forskning.

Ämnescentra (Topic Centres) är konsortier av nationella arbetsmiljöinstitutioner som samlar in och analyserar befintliga uppgifter på europeisk, internationell och nationell nivå som stöd

till huvudområden i byråns arbetsprogram. Konsortierna består av arbetsmiljöinstitutioner och omfattar en ledarorganisation och flera partnerorganisationer från olika medlemsstater. Under 2001-2004 är två ämnescentra verksamma: ämnescentret för forskning och ämnescentret för god arbetsmiljösed. Sverige deltar inte i något av dessa under innevarande period.

2.1.2 European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, EUROFOUND

Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor är ett trepartsorgan som inrättades 1975 och har sitt säte i Dublin. Fondens uppgift är att förse huvudaktörerna inom socialpolitiken med resultat och kunskaper baserade på jämförande forskning, för att därigenom bidra till planering och förverkligande av bättre levnads- och arbetsvillkor. Dessa resultat har framkommit genom fristående forskning inom prioriterade områden som gemensamt fastställts av arbetsmarknadens parter, medlemsstaternas regeringar och Europeiska kommissionen. Forskningen bedrivs i EUs medlemsstater och resultaten sammanställs och bearbetas därefter av fonden.

Den svenska regeringens representant i EUROFOUNDs styrelse är Arbetslivsinstitutets generaldirektör Inger Ohlsson. Marie-Louise Thorsén Lind från Svenskt Näringsliv representerar arbetsgivarsidan och Mats Essemyr, TCO, den fackliga.

Nationella samverkanskontor

EUROFOUND har etablerat samverkanskontor (National Liaison Center, NLC) i ett antal medlemsstater. Deras uppdrag är att stödja fondens informationsspridning inom respektive land. Det innebär att befrämja kommunikationen mellan fonden och nationella beslutsfattare så att informationen når rätt människor, vid rätt tidpunkt, på rätt plats. Uppdraget omfattar även att följa den nationella utvecklingen inom relevanta ämnes/politikområden och avge en månatlig rapport till fonden. NLCs finns för närvarande i Belgien, Frankrike, Holland, Italien, Spanien och Österrike. Ländernas månadsrapporter återfinns på EUROFOUNDs hemsida.

Observatory on Working Conditions

Under hösten 2003 inrättade EUROFOUND ett on-line "*Observatory on Working Conditions*", med syfte att fördjupa de kunskaper och erfarenheter som under det senaste decenniet erhållits inom området "quality of work and employment". Detta förvärvade kunskapsunderlag ligger nu till grund för fördjupade studier, som kommer att göras mer tillgängliga för intresserade avnämare. On-line tjänsten ska kontinuerligt uppdateras med relevant information. Till stöd för detta etableras samtidigt ett "*Network of Correspondents*". Under ett försöksår består detta nätverk av institutioner i sju länder; Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Holland, Spanien och Sverige. Intentionen är att det efter hand ska utökas till att omfatta samtliga medlemsstater.

Nätverket ska kontinuerligt

- insamla data från nationella och internationella källor
- analysera European Foundation's och andra källors data
- tillhandahålla nyhetsinformation
- sammanställa en årlig översikt.

De kontrakterade nationella institutionerna förbinder sig att under ett år

- avge en årlig rapport baserad på data från nationella/internationella undersökningar
- leda och redigera framställandet av en analyserande tematisk rapport inom ett av korrespondenterna fastställt område

- bidra till de sex övriga tematiska rapporterna ledda av de övriga korrespondenterna
- leverera sex nationella nyhetsöversikter

Arbetslivsinstitutet utsågs som Sveriges korrespondent för ”Observatory on Working Conditions” under försökstiden. Officiell representant i nätverket är Anders Wikman.

EIRO - European Industrial Relations Observatory

Europeiska observationsorganet för arbetsmarknadsrelationer (EIRO) är ett projekt som sedan 1997 genomförs under ledning av Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor, för Europeiska kommissionens räkning. Det är baserat på ett nätverk av ledande forskningsinstitut i de 15 medlemsstaterna, kandidatländerna Slovakien, Slovenien, Ungern och Polen samt Norge. I enlighet med fondens styrning leds EIRO av en trepartskommitté bestående av representanter för arbetsgivare, fackförbund och medlemsstaternas regeringar. EIROs främsta syfte är att tillhandahålla tillförlitliga och aktuella data och analyser om arbetsmarknadsrelationer samt uppmärksamma de viktigaste händelserna och frågorna vad gäller kollektiva förhandlingar, samråd och social dialog i EU:s medlemsstater. EIRO samverkar även med internationella organisationer, t.ex. ILO, samt med experter i Japan och USA för framställande av en årlig jämförande översikt av industrial relations i EU, Japan och USA.

Databasen EIROOnline utgör kärnan i EIROs produkter och tjänster. Den omfattar närmare 6.000 dokument - kortfattade nyhetsartiklar, längre artiklar, årsrapporter, speciella inlagor och jämförande studier med mera - daterade från 1997 och framåt. Databasen innehåller information om och analyser av de viktigaste händelserna och frågorna vad gäller arbetsmarknadsrelationer i EU:s medlemsländer och i Norge, samt på EU-nivå. Materialet är sökbart både på nyckelord, fulltext, efter land och månad och ger en ingående bild av situationen i Europa. De som bidrar med material är främst nationella forskningscentra. Annika Berg vid Arbetslivsinstitutet ansvarar för den svenska rapporteringen till EIROOnline.

2.1.3. EUMC - European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia

Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet (EUMC) har sitt säte i Wien och inledde sin verksamhet 1998. Dess huvuduppgift är att ge EU objektiv, tillförlitlig och jämförbar information om rasism, främlingsfientlighet och antisemitism i Europa. På basis av de uppgifter som samlas in undersöker centrumet hur utbredd förekomsten av rasism och främlingsfientlighet är, dess utveckling, orsak, följder och effekter på bl.a. arbetsmarknaden. Centrumet har också till uppgift att utarbeta strategier för bekämpning av rasism och främlingsfientlighet och att lyfta fram och sprida goda lösningar i fråga om integration av invandrare och etniska och religiösa minoritetsgrupper.

Kärnan i centrumets verksamhet är *Europeiska nätverket för information om rasism och främlingsfientlighet (Raxen)*. Syftet med nätverket är att samla in uppgifter på både nationell och europeisk nivå genom 15 nationella kontaktpunkter med vilka centrumet har slutit avtal om att samla in, samordna och sprida ländernas och EU:s information i nära samarbete med centrumet.

Svensk part i nätverket är Expo, en privat ideell forskningsstiftelse som grundades 1995 i syfte att studera och kartlägga antidemokratiska, högerextrema och rasistiska tendenser i samhället. Nyvald ordförande i Expo är journalisten Robert Aschberg.

2.1.4 European Training Foundation, ETF

Den Europeiska Utbildningsstiftelsen i Turin är ett centrum för expertis inom områdena yrkesutbildning och yrkesträning. På uppdrag av framförallt EU-kommissionen arbetar centret i kandidatländerna till EU, i länderna i sydöstra och östra Europa, i Centralasien och i

Medelhavsregionen med att utveckla ländernas yrkesinriktade utbildning och vidareutbildning. Detta sker inom ramen för stödprogrammen EC Phare, CARDS, Tacis och MEDA.

ETF levererar expertis i, kunskap om och erfarenhet av ifrågavarande arbetsmarknader, yrkes- och ledarskapsutbildning och återkommande kompetensutveckling (lifelong learning). Även djupgående kunskap om partnerländernas politik och de socio-ekonomiska faktorerna utgör områden där ETF erbjuder experthjälp i det programarbete som överenskommit.

ETF är inriktat på ständig kompetensutveckling även av den egna personalen och har definierat följande prioriterade områden i detta avseende:

- företagsutveckling
- utbildare i utveckling av yrkesutbildningssystemet
- arbetsmarknadsutveckling och yrkesutbildning
- ”livslångt lärande”

ETF är helfinansierat av EU:s budget för externt samarbete.

2.1.5 European Centre for the Development of Vocational Training, Cedefop

Europacentret för utveckling av yrkesutbildning i Thessaloniki har till uppgift att stödja politiker och praktiker i EU-kommissionen, medlemsländerna och de sociala parternas organisationer i Europa i deras arbete med att utveckla yrkesinriktade utbildnings- och träningsprogram. CEDEFOP levererar den senaste informationen om aktuella aktiviteter och trender inom området i EU.

Cedefop erbjuder ett antal möjligheter att ta del av pågående arbete inom EU. Dess interaktiva hemsida European Training Village (ETV) är ett forum för deltagande i virtuella konferenser och utbyte av information. Cedefop informerar även om den senaste utvecklingen i sitt nyhetsbrev Cedefop Info på engelska, franska och tyska. Forskare har möjlighet att presentera relevant forskning i den europeiska publikationen ”Vocation Training”. I servicen ingår även jämförbar statistisk information om yrkesutbildning från EU:s medlemsländer.

Cedefop arbetar som en länk mellan målgrupperna politiker, sociala parter, forskare och praktiker inom området yrkesutbildning och –träning. I dess ledningsgrupp ingår representanter för medlemsstaternas regeringar, nationella arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer liksom för EU- kommissionen. UNICE, ETC och EEA deltar som observatörer. Cedefop samarbetar med DG Education and Culture i arbetet med programmet Leonardo da Vinci vad gäller yrkes-utbildning.

Den svenska regeringen representeras i Cedefops styrelse av Carina Lindén, arbetsgivarna av Gert Assemark, Almega, och facken av Jessica Mann, TCO.

3 Andra EU-organ

Utöver institutionerna och de decentraliserade fackorganen finns även andra typer av organ inom ramen för EUs organisation. Vissa av dessa är rådgivande i den politiska processen, medan andra har specificerade stöd-, informations- eller utvecklingsfunktioner.

3.1 Rådgivande organ

De rådgivande organen utgör den nivå i EUs organisation där det civila samhället kan komma till tals. Arbetsmarknadens parter, branschföreträdare och olika typer av intressegrupper har plats i dessa organ och får därigenom en direkt kommunikationskanal till EUs beslutande institutioner. De kan aktivt agera i beslutsprocessen genom de yttranden de avger till de förslag som läggs fram av Kommissionen. Detta sker före Kommissionens förslag går vidare till Parlamentet för beslut.

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, ESK

Redan 1957 skapades med Romfördraget en rådgivande församling av representanter för näringslivet och arbetsmarknaden. Syftet med församlingen var att få dessa olika intressegruppers medverkan vid inrättandet av den gemensamma marknaden. Medlemmarna tillhör tre kategorier: arbetsgivare, arbetstagare och egenföretagare. Genom Europeiska enhetsakten och Fördraget om Europeiska unionen utvidgades antalet områden där denna församling, Ekonomiska och sociala kommittén (ESK), måste höras av de andra institutionerna när de vill införa lagstiftning på det sociala området.

ESK är således ett organ som säkerställer att olika intressegrupper i näringsliv och samhälle företräds (arbetsgivare, fackföreningar, jordbrukare, konsumenter, etc.) inom Europeiska unionens institutionella ram.

Kommittén är både ett forum för dialog och den institutionella plattform som gör det möjligt för aktörerna i näringsliv och samhälle att vara en integrerad del av gemenskapens beslutsprocess. ESK deltar genom sina yttranden i att utforma och genomföra Europeiska unionens politik och

uppfyller sålunda en särskild funktion i gemenskapens institutionella helhet. Den är den främsta platsen för det organiserade medborgarsamhällets representation, diskussion och uttryck i Europeiska unionen, där intresseorganisationerna från näringsliv och samhälle utgör en viktig beståndsdel och är därför en brygga mellan EU och medborgarna.

När Maastrichtfördraget trädde i kraft (1993) fick ESK en ställning som kan jämföras med de övriga institutionernas. Genom Amsterdamfördraget från 1997 utsträcktes ESK:s handlingsområde avsevärt, i synnerhet när det gäller det sociala området.

Säte och sammansättning

ESKs säte är i Bryssel där de flesta sammanträdena och plenarförsamlingarna hålls. Kommitténs medlemmar föreslås av medlemsstaternas regeringar och utses av Europeiska unionens råd för fyra år. De kan återväljas. De 222 medlemmarna fullgör sina skyldigheter under full oavhängighet och fördelas i förhållande till befolkningsunderlaget i medlemsstaterna, vilket ger Sverige 9 platser. Dessa antal kommer inte att förändras efter utvidgningen, men företrädare för de nya medlemsstaterna kommer att utses till kommittén. Det sammanlagda antalet ledamöter i kommittén blir då 344. Kommittén omfattar en plenarförsamling, ett presidium, tre grupper, sex sektioner och ett generalsekretariat. Den väljer en ordförande och två vice ordförande bland sina ledamöter för en tid av två år.

Roll

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén har idag tre huvuduppgifter:

- Att vara rådgivare till ministerrådet, kommissionen och Europaparlamentet, antingen på deras begäran eller på kommitténs eget initiativ.
- Att underlätta för det organiserade medborgarsamhället att ansluta sig och bidra till det europeiska projektet och sålunda främja utvecklingen av ett i högre grad medverkande och delaktigt samhälle, och därmed ett mer demokratiskt samhälle.
- Att stärka rollen för det organiserade medborgarsamhället i tredje land genom att främja en strukturerad dialog med deras företrädare och med respekt för deras ekonomiska, sociala och kulturella verklighet stödja genomförandet av rådgivande strukturer.

Organisation av arbetet

Vid genomförandet av sina uppdrag kan ESK huvudsakligen avge tre slag av yttranden:

- Yttranden på begäran av kommissionen, ministerrådet eller Europaparlamentet.
- Yttranden på eget initiativ som gör det möjligt för kommittén att yttra sig när den anser att det är lämpligt.
- Preliminära yttranden när kommittén på begäran av kommissionen och Europaparlamentet får i uppdrag att diskutera och ge förslag i en bestämd fråga som senare kan leda till ett förslag till en europeisk bestämmelse.

Kommittén kan vidare ge en av sina sektioner i uppdrag att utarbeta en informationsrapport för att granska en fråga av allmänt intresse eller en aktuell fråga. ESKs yttranden gör det möjligt för de beslutsfattande instanserna att bättre bedöma effekten av kommissionens förslag på de direkt berörda mottagarna och bestämma vilka anpassningar som skulle kunna göras. Kommittén ger en värdefull teknisk hjälp och dess yttranden på eget initiativ eller informationsrapporter lämnar underlag för undersökning och bedömning som i många fall leder till att kommissionen lägger fram förslag.

I och med att kommitténs medlemmar utövar en yrkesverksamhet i sitt hemland fungerar de i första hand som kontaktlänk mellan de nationella organisationer som de kommer från och åker oftast till Bryssel enbart för arbetsammansträden.

Tre grupper har bildats inom ESK, bestående av företrädare för arbetsgivare, arbetstagare och övriga ekonomiska och sociala grupper.

Arbetsgivare (grupp I)

Grupp I består av medlemmar från de privata och offentliga sektorerna för industri, små och medelstora företag, handelskammare, grossistföretag, detaljföretag, banker, försäkringar, transport och jordbruk.

Arbetstagare (grupp II)

Det stora flertalet av medlemmarna i grupp II kommer från nationella fackorganisationer som är anslutna till Europeiska fackliga samarbetsorganisationen och en del tillhör fackföreningar anslutna till Europeiska tjänstemannaförbundet.

Andra intressegrupper (grupp III)

Utmärkande för grupp III är de många olika grupper som den består av: jordbrukare, små och medelstora företag, fria yrken, kooperativ, ömsesidiga försäkringsbolag, sammanslutningar för konsumentskydd, sammanslutningar för miljöskydd, sammanslutningar för familjer, kvinnor och rörelsehindrade, medlemmar av det vetenskapliga samfundet och lärarkåren, icke-statliga organisationer, etc.

Ett gemensamt drag för dessa olika grupper är vetskapen om att de företräder en stor del av de europeiska medborgarna via de intressegrupper i näringsliv och samhälle som de tillhör, ett ansvar som har lett till att de länge begärt att effektivt få delta i utformningen av gemenskapsbesluten.

Sektioner

Kommittén har sex sektioner varav en har direkt relevans för arbetslivsfrågor; sektionen för "Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna"

För att utarbeta yttranden bildar sektionerna i regel undersökningsgrupper som främst omfattar en föredragande, biträdd av specialister. När det gäller särskilda frågor eller frågor som omfattas av flera sektioners befogenheter kan kommittén utnyttja en tillfällig underkommitté. Varje sektion har ett presidium med ansvar för att samordna arbetet med sektionens ordförande.

Regionkommittén

Regionkommittén inrättades genom Maastrichtfördraget år 1991. Kommittén har 222 ledamöter varav 12 svenska som företräder svenska kommuners och landstings intressen. Ledamöterna är verksamma inom 6 utskott. Frågor inom arbetslivsområdet behandlas fr.a. inom utskottet för EUs ekonomiska politik och socialpolitik (ECOS). Dit hör bl.a.

sysselsättnings-, jämställdhets- och diskrimineringsfrågor

Enligt fördragen skall kommissionen och ministerrådet rådfråga Regionkommittén om nya förslag som medför lokala eller regionala konsekvenser. I Maastrichtfördraget fastställs fem sådana områden: ekonomisk och social sammanhållning, transeuropeiska infrastrukturnät, folkhälsa, utbildning och kultur. I Amsterdamfördraget anges ytterligare områden, varav ett explicit berör arbetsmarknadsområdet: *sysselsättning och sociala frågor*. Inom en stor del av EUs verksamhet skall samråd alltså ske med Regionkommittén.

Kommittén är såsom representativ församling ett språkrör centralt placerat i Europeiska unionen för de lokala och regionala förvaltningarna. Inrättandet av Regionkommittén hade två huvudsyften. För det första genomförs cirka tre fjärdedelar av EUs lagstiftning på lokal eller regional nivå och det är därför skäligt att lokala och regionala representanter får komma till tals vid utarbetandet av nya EU-lagar. För det andra var många bekymrade över att allmänheten åsidosätts när EU utvecklas i mycket snabbt takt. Ett sätt att överbrygga denna klyfta var att i EU:s arbete involvera de folkvalda församlingar som befinner sig närmast medborgarna.

Även på andra områden har kommissionen, rådet och Europaparlamentet möjlighet att remittera förslag med lokala eller regionala konsekvenser till Regionkommittén.

Regionkommittén kan också yttra sig på eget initiativ, vilket ger kommittén möjlighet att påverka EUs dagordning.

Tre huvudprinciper står i centrum för kommitténs arbete:

Subsidiaritetsprincipen:

Denna princip skrevs in i fördraget samtidigt som Regionkommittén inrättades och innebär att besluten inom EU skall fattas på den nivå närmast medborgaren där det är mest praktiskt att de fattas. EU skall därför inte ta på sig uppgifter som sköts bättre på nationell, regional eller lokal nivå.

Närhetsprincipen:

Alla styresnivåer skall eftersträva en "närhet till medborgarna". Detta sker främst genom att organisationen är öppen för insyn, så att medborgarna vet vem som bär ansvaret och hur de kan framföra sina åsikter.

Partnerskapsprincipen:

Ett sunt europeiskt styre ska innebära samarbete mellan politiskt ansvariga på europeisk, nationell, regional och lokal nivå. Samtliga fyra nivåer behövs och bör delta i beslutsprocessen.

3.2 Övriga organ med arbetslivsrelevans

Yrkesinspektionskommittén

Yrkesinspektörskommittén (eng. SLIC, Senior Labour Inspectors' Committee) 1995. Den är en rådgivande kommitté under Europeiska kommissionen, bestående av höga chefer från medlemsstaternas arbetsmiljömyndigheter eller motsvarande. Kommittén behandlar frågor som rör gemenskapslagstiftningen på arbetsmiljöområdet och verkar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan arbetsmiljömyndigheter inom EU och även inom EU:s kandidatländer. Sverige representeras av tjänstemän från Arbetsmiljöverket.

Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor

Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor (eng. Advisory Committee on Safety, Hygiene and Health Protection at Work) inrättades av ministerrådet 1974. Det är en trepartsammansatt rådgivande kommitté under Europeiska kommissionen som behandlar frågor som rör gemenskapslagstiftningen på arbetsmiljöområdet och med denna besläktade frågor. Man yttrar sig t.ex. om förslag till nya EG-regler, diskuterar och följer upp hur vissa EG-direktiv fungerar i medlemsstaterna.

Det europeiska statistiska systemet, ESS

European Statistical System omfattar ett antal organ som samarbetar för att kunna presentera tillförlitlig, högkvalitativ och jämförbar statistik på europeisk nivå. Inom ESS verkar EUROSTAT (Statistical Office of the European Communities/Community Statistical Authority), statistikkontoren, ministerier, stiftelser, byråer och centralbanker, som alla samlar in officiell statistik i EU:s medlemsstater, Island, Norge och Liechtenstein. ESS koncentrerar sitt arbete på EU:s politiska områden och koordinerar sitt arbete med OECD, FN, Världsbanken och den Internationella valutafonden.

Statistiska Programkommittén, SPC

Den inre kärnan av ESS är den SPC. Eurostat håller ordförandeskapet i SPC och sammanför cheferna för EU-ländernas nationella statistiska organisationer. SPC lägger fast ett femårsprogram, som sedan införs av de nationella myndigheterna och övervakas av Eurostat.

Kommittén för monetär, finansiell och betalningsbalansstatistik, CFMB

CFMB har ansvaret för det statistiska samarbetet mellan Eurostat, den europeiska centralbanken, de nationella centralbankerna, de nationella statistikinstituterna och kommissionens generaldirektorat II (ekonomi och finansiell verksamhet).

EUROSTAT - Europeiska gemenskapens statistikkontor

Eurostat inrättades redan 1953 som ett stödorgan till dåvarande Kol- och stålunionen. Vid de europeiska gemenskapernas (EG) grundande 1958 erhöll Eurostat status av generaldirektorat (DG) under den europeiska kommissionen. Eurostats roll är att leverera statistik till övriga generaldirektorat. Dessutom ska man förse kommissionen och andra europeiska institutioner med statistik för att kunna följa implementering och analys av EG:s politiska program. Eurostats viktigaste uppdrag är att bearbeta och publicera jämförbar statistisk information på europeisk nivå. Eurostat samlar inte in data. Detta görs av medlemsstaternas egna

statistikorgan. För Sverige hanteras detta av Statistiska Centralbyrån. Eurostat sammanför och bearbetar erhållna nationella data till jämförbara enheter på europeisk nivå. Eurostat är den enda statistikleverantören som genomför sådan harmonisering genom att påverka de olika EU-länderna att använda gemensamma metoder och frågeställningar vid insamling av data. Speciellt införandet av euro som gemensam valuta i många EU-länder har påskyndat harmonisering av metodiken i datainsamling mellan länderna. Eurostat publicerar numera ekonomiska indikatorer för hela euro-området. Eurostat har ett nära samarbete med FN och OECD.

1997 antogs två huvudstadgar (statistiklagen och Amsterdam-fördraget), som gav den europeiska statistiken en konstitutionell bas för första gången. Dessa stadgar skyddar Eurostats autonomi, opartiskhet, vetenskapliga självständighet och den konfidentiella hanteringen av insamlad data.

Byrån för officiella publikationer, Eur-op

Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer är EU-institutionernas förlag. Även om byrån formellt inte fick ställning som fristående enhet förrän 1969, leder den sitt ursprung tillbaka till Europeiska kol- och stålunionens publikationsenhet, som från och med år 1952 utgav *Journal officiel de la Communauté européenne du charbon et acier*, Europeiska kol- och stålunionens officiella tidning. I Publikationsbyråns arkiv förvaltas följaktligen 50 års publikationer och historiskt material om EU.

Publikationsbyrån ger ut alla Europeiska unionens publikationer (tryckt material, e-böcker, cd-rom, webbplatser och webbrelaterade databaser) och distribuerar dem via sitt nät av återförsäljare och olika kontor inom EU:s informationsnätverk. Dess huvuduppgifter är

- att "kodifiera" gällande EU-lagstiftning,
- att utveckla en gemensam portal på internet som ger tillgång till EU-lagstiftning, rättspraxis och lagförslag,
- att upprätta en portal som ger tillgång till publikationer, med möjlighet att beställa tryckta kopior,
- att upprätta ett digitalt bibliotek, och
- att utveckla nya metoder för produktion och distribution av EUs publikationer.

Europeiska standardiseringskommittén, CEN

European Committee for Standardization (CEN) grundades 1961 av de nationella standardiseringsmyndigheterna inom dåvarande EEG och EFTA. CEN bidrar till EU med tekniska standards i syfte att befrämja bl.a. fri handel, arbetares och konsumenters säkerhet och miljöskydd. Tillämpning av merparten av dessa standards är dock frivillig för medlemsstaterna.

EURES, European Employment Services

EURES är ett gemensamt forum för Europeiska kommissionen, offentliga arbetsförmedlingar i EES-länderna⁶ och Schweiz samt andra lokala och regionala organ, som berörs av sysselsättningsfrågor, t.ex. fackliga organisationer, arbetsgivarorganisationer och lokala och regionala myndigheter.

Syftet med EURES-nätverket är att ge service till arbetstagare och arbetsgivare och till var och en som vill utnyttja möjligheten till fri rörlighet för personer. Det handlar om tre typer av tjänster: information, rådgivning och rekrytering/platsförmedling (matchning mellan utbud

---

⁶ EUs medlemsstater, Norge, Island och Lichtenstein.

och efterfrågan).

EURES-nätverket består av EURES-medlemmarna (nationella offentliga arbetsförmedlingar och Europeiska kommissionen) och EURES-partner inom ramen för det gränsöverskridande EURES-samarbetet, bl.a. fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationer samt lokala och regionala myndigheter. När det gäller den europeiska sysselsättningsstrategin är arbetstagarnas fria rörlighet inte bara en grundläggande rättighet, utan också ett instrument som bidrar till att anpassa arbetsmarknaderna.

EURES spelar en allt viktigare roll när det gäller att påvisa överskott och brist på arbetskraft inom olika sektorer och bemästra flaskhalsar i fråga om kvalifikationer. Nätverket hjälper också till att förbättra anställbarheten, framför allt för ungdomar genom att de får möjlighet att skaffa sig arbetslivserfarenhet utomlands. EURES bidrar också till att skapa en gemensam europeisk arbetsmarknad och en integrerad regional arbetsmarknad i en del gränsregioner.

European Network for Workplace Health Promotion, ENWHP

Ett EU-understött⁷ Europeiskt Nätverk för Hälsofrämjande Arbetsplatser (ENWHP), initierades 1996. Målet med nätverket är att sprida kunskapen om hälsofrämjande arbetsplatser (HFA) i arbetslivet och att sätta fokus på arbetshälsan på arbetsplatserna i varje EU- medlemsland, tre EES-länder samt kandidatländerna.

Ett nationellt kontaktkontor finns i vart och ett av dessa länder och dess sekretariat finns på BKK Bundesverband, Essen, Tyskland. Arbetslivsinstitutet har varit svenskt nationellt kontaktkontor sedan starten, och fr.o.m. 2003 är det Arbetslivsinstitutet Syd i Malmö som har uppdraget.

Inom ramen för nätverkets verksamhet drivs olika projekt för att uppnå målet. Följande svenska projekt har genomförts för att öka hälsan på de europeiska arbetsplatserna; Identifierat 4 goda exempel på hälsofrämjande arbetsplatser, 4 goda exempel i små och medelstora företag, 2 goda exempel inom statlig förvaltning. Ett pågående projektet är att initiera och starta ett nätverk/nationellt forum av nationella nätverk för att öka erfarenhetsutbytet och kunskapen om hälsofrämjande arbetsplatser. Nästa projekt är på temat ”Den åldrande arbetskraften” och startar juli 2004.

European Employment Observatory

Främsta syftet med European Employment Observatory är att bidra till utvecklingen av den europeiska sysselsättningsstrategin genom att förmedla information och jämförande forskning om sysselsättningspolicies och arbetsmarknadstrender till Europeiska kommissionen.

---

⁷ Nätverket stöds av Europeiska Kommissionen, Generaldirektoratet för hälsa - och konsumentskydd.

4 EUs arbetslivs- och socialpolitik

Merparten av de arbetslivs- och socialpolitiska frågorna sorterar under generaldirektoratet för sysselsättning och sociala frågor (se sid. 6). Nedan ges en översikt över de politiska riktlinjer, strategier och direktiv som ligger till grund för direktoratets arbete.

4.1 Sysselsättning

Vägledande för EU arbetsmarknadspolitik är den europeiska sysselsättningsstrategin. Sysselsättningen är en fråga av största vikt för medlemsstaterna eftersom den genomsnittliga arbetslösheten i Europeiska unionen är hög. 2003 uppgick den till cirka 7,7 %. Som en uppföljning av kommissionens vitbok om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning från 1993 fastställde Europeiska rådet vid sitt möte i Essen i december 1994 fem prioriterade områden för att främja sysselsättningen:

- Att förbättra arbetstagares sysselsättningsmöjligheter genom att främja investering i yrkesutbildning.
- Att främja en tillväxt som skapar sysselsättning.
- Att minska lönebikostnader.
- Att göra arbetsmarknadspolitiken effektivare.
- Att förstärka åtgärderna till stöd för grupper som drabbas särskilt hårt av arbetslöshet.

Vid Europeiska rådets möte i Dublin i december 1996 lade rådet och kommissionen fram en gemensam rapport om de åtgärder som vidtagits på dessa prioriterade områden. Mot samma bakgrund syftade den förtroendepakt för sysselsättningen som presenterades i juni 1996 till att engagera alla berörda aktörer i en verklig sysselsättningsstrategi, att göra sysselsättningen till en fråga av allmänt intresse på europeisk nivå och att föra in kampen mot arbetslösheten i ett långt och medellångt framtidsperspektiv för samhället.

Främjandet av sysselsättningen lyfts fram som ett av gemenskapens mål i Amsterdamfördraget från 1997. Gemenskapen får därmed en ny befogenhet som kompletterar medlemsstaternas befogenheter och som innebär att en europeisk sysselsättningsstrategi ska utarbetas. Varje år förväntas medlemsstaterna omsätta dessa riktlinjer i praktiken genom nationella handlingsplaner för sysselsättningen. Handlingsplanerna granskas därefter av kommissionen och ministerrådet, och resultaten redovisas i en gemensam rapport om sysselsättningen. Slutsatserna av de gemensamma sysselsättningsrapporterna kan leda till att riktlinjerna och de landsspecifika rekommendationerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik formuleras om.

I detta syfte infördes en ny avdelning om sysselsättning (avdelning VIII) i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. I denna föreskrivs att

- sysselsättningspolitiken ska integreras med övrig gemenskapspolitik,
- en samordningsmekanism ska inrättas på gemenskapsnivå (rådet antar årliga riktlinjer för sysselsättning på grundval av de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken, medlemsstaterna ser till att sysselsättningsriktlinjerna genomförs på nationell nivå och en sysselsättningskommitté inrättas),
- rådet ska ha möjlighet att med kvalificerad majoritet besluta om stimulansåtgärder, bl.a. pilotprogram och rekommendationer till medlemsstaterna utifrån rådets årliga granskning av medlemsstaternas sysselsättningspolitik.

Vid ett extra toppmöte om sysselsättningen i Luxemburg 1997 kom man överens om att den europeiska sysselsättningsstrategin skulle inriktas på fyra teman (s.k. pelare):

- anställbarhet
- företaganda
- anpassningsförmåga och
- jämställdhet.

Medlemsstaterna beslutade då att redan 1998 börja tillämpa bestämmelserna om samordning av sysselsättningspolitiken.

4.1.1. Lissabonstrategin

Vid Europeiska rådets möte i Lissabon i mars 2000 enades stats- och regeringscheferna om ett nytt strategiskt mål för unionen för den kommande tioårsperioden: att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler arbetstillfällen, bättre arbetsvillkor och en högre grad av social sammanhållning. Tre prioriterade områden pekades ut:

- öka investeringarna i nätverk och kunskap
- förstärka industrins och tjänstesektorns konkurrenskraft
- uppmuntra ett längre deltagande i arbetslivet.

För att förverkliga målet att uppnå full sysselsättning⁸ i unionen fram till 2010, som sattes upp vid Europeiska rådets Lissabonmöte, fastställdes följande prioriteringar i det meddelande om den europeiska sysselsättningsstrategin i framtiden, som offentliggjordes i januari 2003:

- att sänka arbetslösheten
- att uppmuntra kvinnor till att träda in på arbetsmarknaden
- att stimulera personer som uppnått pensionsålder att fortsätta att arbeta
- att främja livslångt lärande
- att stimulera företagandan
- att bekämpa svart arbete.

En kommissionsrapport från 2004 innehåller en sammanställning över de framsteg som gjorts sedan 2000, och en uppmaning till Europeiska rådet att tillvarata de möjligheter som konjunkturåterhämtningen och utvidgningen erbjuder för att ge nödvändig drivkraft åt Lissabonstrategin. Det irländska ordförandeskapet har definierat den som en av huvudprioriteterna för sitt ordförandeskap.

En analys av de framsteg som gjorts visar på följande resultat:

- sex miljoner arbetstillfällen har skapats sedan 1999, trots konjunkturavmattningen
- betydande positiva resultat har uppnåtts som syftar till att minska långtidsarbetslösheten och öka sysselsättningsgraden bland kvinnor
- flera strategiska nätindustriernas marknader har öppnats för konkurrens (telekommunikationer, energi, järnvägstransporter m. fl.)
- internetanvändningen har fått genomslag i skolorna, företagen, de offentliga förvaltningarna och i hushållen.

---

⁸ Full sysselsättning definieras som 70% sysselsättningsgrad för totalbefolkningen och mer än 60% för kvinnor

Likväl har unionen ännu långt ifrån uppnått de mål som ställdes upp av Europeiska rådet i Lissabon. Sysselsättningen och produktivitetsutvecklingen bidrar inte i tillräckligt hög grad till tillväxten i EU. Det finns flera skäl till detta: den låga andelen förvärvsarbetande i ålders-kategorin 55 till 64 år, otillräcklig spridning och användning av informations- och kommunikationsteknik samt otillräckliga investeringar i kunskapssektorer (forskning, innovation, utbildning och fortbildning).

Vidare är den inre marknaden fortfarande mycket fragmenterad, vad såväl tjänstesektorn som den gemenskapsinterna handeln beträffar. Medlemsstaternas resultat när det gäller införlivandet av de direktiv som rör Lissabonstrategin är fortfarande medelmåttiga. Resultaten på områdena miljö, social sammanhållning och hållbar utveckling anges också vara otillräckliga.

På grundval av denna utvärdering uppmanar kommissionen Europeiska rådet att fatta de beslut som krävs inom de tre prioriterade områdena, nämligen:

- Att utveckla investeringarna i nätindustrierna och kunskapsbyggandet. För detta ändamål bör medlemsstaterna utfästa sig att prioritera genomförandet av tillväxtinitiativet, genom det så kallade "snabbstartsprogrammet", samt handlingsplanen "Att investera i forskning". Investeringarna i utbildning och fortbildning måste också stärkas till stöd för humankapitalet.
- Att stärka den europeiska ekonomins konkurrenskraft. Ministerrådet och Europaparlamentet bör inrikta sig på flera strategiska förslag för att komma tillrätta med den bristande konkurrenskraften. Lissabonstrategins tillämplighet på tillverkningssektorn bör förbättras. Integrationen av tjänstesektorerna kräver å sin sida snabba framsteg med förslaget till ramdirektiv för tjänstesektorerna. Unionen bör slutligen förstärka synergier mellan miljöarbete, forskning och industri för att stärka den europeiska konkurrenskraften. I detta hänseende framstår det lämpligt att prioritera ett snabbt antagande av förslaget till handlingsplan om miljötekniker.
- Slutligen att främja ett aktivt åldrande genom att uppmuntra äldre arbetstagare att bli kvar på arbetsmarknaden, särskilt genom att avskaffa finansiella incitament till förmån för förtida avgång. Samtidigt bör medlemsstaterna påbörja en modernisering av sjukvårdssystemen för att öka deras finansiella livskraft och effektivisera dem.

4.2. Socialpolitik

Med socialpolitik avses i EU-sammanhang inte enbart traditionella sociala frågor utan även arbetsmarknadspolitik, regionalpolitik och arbetsrättslagstiftning. Den sociala dimensionen innebär:

- Lagstiftning, avtal och andra åtgärder som vidtas på Europeanivå för att garantera de anställda vissa grundläggande rättigheter i arbetslivet.
- Inflytande från arbetsmarknadens parter, vilka inom EU kallas de sociala parterna, på beslutsfattandet inom unionen.
- Regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska insatser, framför allt genom EUs strukturfonder och sysselsättningsstrategin med gemensamma mål, riktlinjer och rekommendationer till medlemsländerna.

- Erfarenhetsutbyte om hur man bäst löser gemensamma sociala och arbetsmarknadspolitiska problem, till exempel åldrande befolkning och social utslagning.

Den sociala dimensionen innebär att samarbetet även innefattar dessa områden. Syftet är att skapa en balans mellan företagets krav och de ekonomiska krafterna å den ena sidan och medborgarnas och löntagarnas rätt till trygghet och välfärd å den andra.

Socialpolitiken är således intimt förknippad med sysselsättningspolitiken. De mål som uppställs i EU-fördraget bygger på den europeiska sociala stadgan från 1961 och gemenskapsstadgan om arbetstagarnas grundläggande sociala rättigheter från 1989. Målen ingick redan i avtalet om socialpolitik: främjande av sysselsättningen, förbättrade arbetsvillkor, ett fullgott socialt skydd, dialog mellan arbetsmarknadens parter, utveckling av mänskliga resurser och kamp mot utslagning (artikel 136).

Beroende på vilka åtgärder som vidtas ska ministerrådet fatta beslut:

- enligt medbeslutandeförfarandet efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, eller
- enhälligt på förslag från kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén.

Arbetslivsfrågorna är i dag en av de viktigaste och mest omfattande delarna av unionens socialpolitik. Redan 1951 åtog sig Kol- och stålgemenskapen att förbättra arbetarnas säkerhet, vilket genom Romfördraget utvidgades till att gälla alla arbetstagare. Därför har ett omfattande regelverk med sikte på en höjning av arbetsmiljönormer utarbetats sedan slutet av 1970-talet, särskilt efter det att Europeiska enhetsakten antogs 1987. Eftersom unionen kan stödja sig på en så stor erfarenhet, har utarbetandet av en gemenskapsstrategi fått en avgörande betydelse i dess socialpolitiska agenda. Denna strategi omfattar perioden 2002–2006 och utmärks av tre nya kännetecken:

- Den anlägger ett övergripande synsätt på arbetstrivsel med beaktande av förändringarna i arbetslivet och de nya – särskilt psykosociala – riskerna i arbetslivet, för att på så sätt skapa en ökad arbets kvalitet med en sund och trygg arbetsmiljö som ett väsentligt inslag.
- Den grundas på en konsolidering av det riskförebyggande arbetet, på en kombination av olika politiska instrument – lagstiftning, social dialog, progressiva åtgärder och kartläggning av de bästa lösningarna, företagets sociala ansvar och ekonomiska incitament – och på en uppbyggnad av partnerskap mellan alla aktörer som verkar på arbetsmiljöområdet.
- Den påvisar att en ambitiös socialpolitik är en konkurrensfaktor, och omvänt, att en bristfällig politik medför kostnader som belastar ekonomi och samhälle.

4.3. Direktiv inom arbetslivsområdet

EU har regler som berör flera områden inom arbetsrätten. De är ofta av minimikaraktär och gör det därför möjligt för medlemsländerna att ha strängare bestämmelser. Vissa av EUs direktiv har haft effekt på den svenska lagstiftningen. Det gäller till exempel direktiven om europeiska företagsråd, som vidgat rättigheterna för de fackliga organisationerna inom de multinationella företagen, samt direktiven om arbetstid, föräldraledighet, deltids- respektive

visstidsanställda och påbudet om aktivt anti-diskrimineringsarbete.

Även EUs jämställdhetslagstiftning har gjort att svensk lagstiftning fått skärpas, bland annat genom införandet av begreppet "indirekt diskriminering" och skyldighet att jämföra olika jobb enligt principen "lika lön för likvärdigt arbete".

På grundval av den starka juridiska grunden i Amsterdamfördragets artikel 13 antog ministerrådet 2000 ett direktiv rörande bekämpning av diskriminering i arbetslivet på etnisk grund. Detta direktiv utgör ett bindande ramverk som förbjuder diskriminering inom områdena anställning, sociala skydd och förmåner, utbildning, fortbildning och tillgång till varor och tjänster. Direktivet betonar därtill särskilt skyddet av kvinnors mänskliga rättigheter.

Ytterligare ett direktiv från samma år stärker och utvidgar skyddet mot diskriminering i arbetslivet. Direktivet om likabehandling vid anställning utgör ett generellt ramverk för lika-behandling vid och under anställning. Där förbjuds diskriminering grundad på religion eller trosuppfattning, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

Det direktiv som haft störst betydelse inom arbetsmiljöområdet är ramdirektivet om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen från 1989 och de särdirektiv som antagits i enlighet med detta.

Ramdirektivet slår bland annat fast att arbetsgivaren har det övergripande ansvaret för arbetsmiljön. Arbetsgivaren är skyldig att bedriva ett förebyggande skyddsarbete i samråd med arbetstagarna och deras speciellt utsedda ombud.

5 Arbetsmarknadsparternas organisation i EU

EUs beteckning på bland annat arbetsmarknadspolitik, regionalpolitik, arbetsmiljöfrågor och socialpolitik är "Den sociala dimensionen". EU-kommissionen är angelägen att arbetsmarknadens parter är delaktiga i arbetet att stärka och utveckla denna dimension. En form av detta arbete är den Sociala Dialogen.

I den Sociala Dialogen deltar den europeiska industri- och arbetsgivarorganisationen UNICE (Union des Industries de la Communauté Européenne), Europafacket ETUC (European Trade Union Confederation) och CEEP (Centre Européen de l'Entreprise Publique). EU-kommissionen har i Maastrichtfördraget bekräftat att innan den lägger ett förslag på det socialpolitiska området, ska alltid samråd ske med arbetsmarknadens parter inom ramen för den Sociala Dialogen. Om parterna önskar kan de förhandla fram ett avtal som sedan kan bli direktiv. Tre avtal har förhandlats fram angående föräldraledighet, visstids- samt deltidsarbete. Dessa tre har även blivit direktiv.

Det finns ett informellt samarbete mellan EU-ländernas statsförvaltningar i arbetsgivar- och förvaltningspolitiska frågor. Möten anordnas i det land som för tillfället innehar ordförandeskapet i europeiska unionens råd och deltar gör representanter på generaldirektörsnivå vid den myndighet eller det departement i varje land som ansvarar för arbetsgivar- och förvaltningspolitiska frågor. Inom ramen för samarbetet behandlas exempelvis frågor som rör den Sociala Dialogen inom den statliga sektorn på EU-nivå. Svenska staten representeras här av Arbetsgivar-verkets generaldirektör Birgitta Isaksson Pérez.

5.1. Europeiska arbetsmarknadsparter

Rollen för arbetsmarknadens parter (social partners) inom EU skiljer sig från andra grupper på grund av deras befogenhet att medverka i gemensamma överläggningar. De europeiska sociala parter som är berättigade att delta och påverka i den europeiska sociala dialogen är följande tre:

- **CEEP**, European Centre of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest
- **UNICE**, Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe
- **ETUC**, European Trade Union Confederation

Andra arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer konsulteras inom ramen för implementeringen av fördragets intentioner.

5.2. Den sociala dialogen

Social dialog är den term som används för att beskriva ett gemensamt samrådsförfarande som leds av de tre ovan nämnda arbetsmarknadsparterna på europeisk nivå. Den inbegriper diskussioner, gemensamma åtgärder och eventuella förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter och diskussioner mellan arbetsmarknadens parter och unionens institutioner.

Dialogen startades av Europeiska kommissionen 1985, då den dåvarande ordföranden Jacques Delors inbjöd de sociala parterna till ett möte i Val Duchesse, där de tillfrågades om att samverka i syfte att stärka tillväxt, arbetsmarknad och investeringar inom den Europeiska Unionen. Den sociala dialogen gavs därefter legal kraft genom Enhetsakten och EG-fördraget (nu artikel 139 i Amsterdam-fördraget), som fastslår att "should management and labour so desire, the dialogue between them at Community level may lead to contractual relations; including agreements".

Hittills har det avgivits 15 gemensamma yttranden om ekonomisk tillväxt, införande av ny teknik, utbildning, yrkesutbildning m.m. Den sociala dialogen kan också leda till

avtalsförhållanden, inklusive ingående av avtal som ska genomföras enligt beslut av rådet på förslag av kommissionen. Hittills finns det två avtal av denna typ som slutits mellan arbetsgivare och arbetstagare; ett om föräldraledighet och ett om deltidarbete.

Den sociala dialogen är enligt dess företrädare betydelsefull av framför allt tre skäl:

- den speglar viljan hos de sociala parterna att bidra till hanteringen av de sociala förändringar som uppstår till följd av etableringen och utvecklandet av EU
- den bidrar i sig till stärkandet av ekonomisk och social enhet och reducerar därmed skillnaderna mellan olika medlemsstater och regioner
- den uppmuntrar en progressiv utveckling mot förbättrade relationer mellan arbetsmarknadens parter, vilket är en nödvändig förutsättning för att fullborda den inre marknaden och förverkliga dess sociala dimensioner.

Förutom denna ständiga dialog med arbetsmarknadens parter, har kommissionen organiserat ett första europeiskt forum om socialpolitiken i mars 1996 i syfte att samla organisationsrepresentanter, icke-statliga organisationer, arbetsmarknadens parter, gemenskapsinstitutionerna och medlemsstaterna.

5.3 Vad gör facket?

Den Europeiska fackliga samarbetsorganisationen, EFS

European Trade Union Confederation, ETUC

ETUC grundades 1973 för att utgöra en facklig balans till de ekonomiska krafterna inom den europeiska gemenskapen. Medlemmar i ETUC är 77 nationella fackliga förbund i 35 europeiska länder samt ett antal branschorgan. Sammantaget representerar dessa cirka 60 miljoner anställda. Såväl LO som TCO och SACO är medlemmar i ETUC.

EU har utvecklats till en stark aktör inom arbetsmarknadsområdet och de nationella fackliga organisationerna har i ETUC en gemensam röst för att bibehålla den kollektiva förhandlingskraften på europeisk nivå. ETUC är erkänt av EU och Europarådet och strävar efter att påverka den europeiska lagstiftningen och politiken genom direkt representation i de olika organen (kommissionen, parlamentet och rådet). ETUC samordnar även det fackliga deltagandet i ett antal rådgivande grupper som Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén, Eurofound i Dublin, Cedefop och EU-OSHA i Bilbao. ETUC strävar även efter etablerad kontakt med arbetsgivarsidan på Europainivå genom den Europeiska Sociala Dialogen.

ETUCs högsta beslutande organ är Kongressen som samlas vart fjärde år. I Kongressen har representanter för anslutna federationer plats i proportion till antalet medlemmar i respektive federation. Kongressen väljer medlemmar till den Exekutiva Kommittén, President, Generalsekreterare och två Vice Generalsekreterare. Den Exekutiva Kommittén utser representanter för förhandlingar med arbetsgivarorganisationerna i den Europeiska Sociala Dialogen. ETUCs sekretariat är beläget i Bryssel.

För spridning av information från ETUC finns hemsidan ETUC Newsroom som levererar de senaste nyheterna inom det fackliga området.

ETUC har inrättat tre specialorgan som stöd till sitt arbete.

- *European Trade Union Institute*, ETUI är aktivt inom socialekonomisk forskning och presenterar sina resultat i ETUI Documentation Center.

- *European Trade Union College*, ETUCO arbetar med utbildning
- *Trade Union Technical Bureau*, TUTB fokuserar sitt arbete på hälso- och säkerhetsfrågor inom arbetsmiljön.

The European Trade Union Institute, ETUI

ETUI är ETUCs center för studier och forskning inom socio-ekonomi och "industrial relations". Det grundades 1978 i syfte att utgöra en förbindelse mellan fackföreningsrörelsen och den akademiska världen. ETUI verkar genom nätverk av motsvarande organisationer och universitet i en rad länder. Man organiserar konferenser och seminarier inom fackföreningsrörelsens intressesfär och ger ut ett antal periodiska skrifter (bl.a. *European Trade Union Yearbook*, *annual report on European collective bargaining* och kvartalstidskrifterna *TRANSFER* and *SEER - The South East Europe Review for labour and social affairs*). En förteckning över ETUIs publikationer kan beställas från hemsidan.

The European Trade Union College, ETUCO

ETUCO organiserar och genomför utbildning inom ETUC. Organisationen har även en vidare uppgift att utveckla den europeiska dimensionen inom fackliga utbildningar på alla nivåer. Dess främsta uppgift är dock att arrangera seminarier och utbildningar på europeisk nivå och att stödja utbildningsaktiviteter inom medlemsorganisationerna.

Bland de aktiviteter som ETUCO genomför märks utbildning av utbildare (tjänstemän och förtroendevalda), produktion av utbildningsmaterial och andra publikationer, samordning av utbildningsprojekt på europeisk nivå, samt rådgivning och stöd åt utbildningsinsatser på nationellt plan.

The European Trade Union Technical Bureau for Health and Safety, TUTB

The European Trade Union Technical Bureau for Health and Safety inrättades 1989 av ETUC. Dess övergripande uppgifter är att

- förse ETUC och European Industry Federations med expertis i arbetsmiljöfrågor
- samordna fackföreningars deltagande i det europeiska standardiseringsarbetet
- bevaka europeiska policies beträffande bedömning, klassificering och användande av farliga ämnen
- stödja fackföreningar i deras kontakter med European Work Councils (råd vid transnationella företag)

Dessutom bedriver TUTB forskning och utbildning samt bygger upp ett informationssystem för arbetsmiljöfrågor. Organisationen företräder ETUC i en rad institutioner som behandlar teknisk standardisering och har även observatörsstatus i Bilbaoagenturens Focal Point-nätverk.

TUTB publicerar ett stort antal skrifter och ett nyhetsbrev. Katalog och beställningsformulär återfinns på TUTBs hemsida.

EUROCADRES

I Europa är ungefär 15 % av alla anställda chefer och specialister. Dessa representeras av EUROCADRES, som också är medlem i ETUC/EFS. Sammantaget samlar EUROCADRES över fem miljoner chefer och specialister från alla sektorer i industrin, offentliga och privata företag samt myndigheter. Organisationen representerar gruppen gentemot institutioner och organisationer och deltar i EUs sociala dialog och i kollektivavtalsförhandlingar på europeisk nivå, eftersom EU-kommissionen har erkänt EUROCADRES som part på den europeiska arbetsmarknaden.

EUROCADRES stödjer de tjänstemannaorganisationer som är aktiva i Europa, genomför utredningar och studier, organiserar informationsutbyten och anordnar konferenser som underlättar utvecklingen av ett europeiskt perspektiv. Vart fjärde år sammankallas EUROCADRES kongress, som är organisationens vägledande instans. Organisationen leds av en verkställande kommitté som är sammansatt av representanter från nationella organisationer och branschförbund. Sverige representeras av Thomas Wallberg.

Branschfederationer

Inom Europafacket finns dessutom nedanstående tolv branschfederationer, med flera svenska förbund som medlemmar i varje federation. De kan sägas motsvara förbunden på Europainivå:

- E C F   European Committee of Food, Catering and Allied Workers' Union within the IUF
- E E A   European Entertainment Alliance
- E FA   European Federation of Agriculture workers union
- E F BWW   European Federation of Building and Woodworkers
- E FJ   European Federation of Journalists
- EMCEF   European Mine, Chemical and Energy Workers'
- EMF   European Metalworkers' Federation
- EPSU   European Federation of Public Service Unions
- E T F   European Transport Workers' Federation
- E T U C E   European Trade Union Committee for Education
- E T U F- T C L   European Trade Union Federation - Textiles Clothing and Leather
- UNI - EUROPA   Union Network International

5.4 De svenska fackförbunden i EU

LO, TCO och SACO har representanter i EU:s Ekonomiska och Sociala Kommitté, ESK, och medverkar i utformningen av ESK:s yttranden, som en del i EU:s beslutsprocess.

När det gäller att påverka Europaparlamentet och Ministerrådet är de nationella kanalerna viktigast. Gentemot Europaparlamentet samarbetar de svenska fackföreningarnas Brysselkontor (se nedan) med flera andra nationella fackliga kontor i Bryssel.

När det gäller påverkan av Ministerrådet via den svenska regeringen har LO, TCO och SACO regelbundna kontakter med de olika departementen på hemmaplan.

Såväl LO som TCO och SACO är medlemmar i Europafacket, ETUC.

Svenska fackföreningarnas Brysselkontor

Fackföreningarnas Brysselkontor bevakar samarbetet i EU åt LO, TCO och SACO. Kontoret bearbetar och vidarebefordrar EU-information, i första hand till LO, TCO, SACO och fackförbunden. I synnerhet följer man den ekonomiska politiken, sysselsättningspolitiken och andra arbetslivsfrågor t ex arbetsrätt, arbetsmiljö, jämställdhet, arbetstider, arbetsorganisation och socialförsäkringar.

Kontoret ordnar besöksprogram för fackliga grupper, handläggare och förtroendevalda.

Politiker, myndighetsrepresentanter, journalister, forskare, studenter och andra intresserade får information om hur facket ser på utvecklingen i EU. Ett nyhetsbrev publiceras på Brysselkontorets hemsida.

5.5. Vad gör arbetsgivarna?

Arbetsgivarna i Europa har ingen sektorsövergripande organisation, motsvarande det fackliga ETUC, på Europainivå. Det innebär bl.a. att offentliga resp. privata arbetsgivare är representerade av två organisationer i den sociala dialogen. Andra sektorers företrädare har endast konsultativ status.

European Centre of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest, CEEP

CEEP, som grundades 1961, är den arbetsmarknadspart på Europainivå som representerar arbetsgivare med offentlig anknytning. Organisationen är erkänd som social partner av Europakommissionen, vilket innebär att den är representerad i den sociala dialogen. CEEP har sitt huvudsäte i Bryssel och nationella sektioner i varje medlemsland. Medlemsgruppen består främst av offentliga arbetsgivarorganisationer inom EU, men CEEP inbjuder även offentliga arbetsgivarförbund från länder som inte tillhör EU som associerade medlemmar. CEEP leds av en President som väljs av dess Generalförsamling vart tredje år. I ledningen av organisationen finns även en första och en andra Vice President, som har till uppgift att organisera arbetet i de nationella sektionerna. Generalförsamlingen är det högsta beslutande organet med ansvar för övervakning av genomförandet av CEEP:s aktivitetsplaner och utnämner även Generalsekreterare och ett Administrativt Råd för ledningen av sekretariatet.

Ansvar för framtagande av CEEP:s politiska ställningstagande och undersökningar ligger på ett antal specialiserade Permanenta Kommittéer. Dessa kommittéer, liksom de av CEEPs representanter som är stationerade i Bryssel, upprätthåller kontakten med relevanta europeiska institutioner, främst Kommissionen och Parlamentet.

Från Sverige är Arbetsgivarverket, Landstings- och Kommunförbunden samt Kommunala Företagares Samorganisation (KFS) medlemmar i CEEP.

Union of Industrial and Employers' Confederation, UNICE

UNICE, som bildades 1957 och har 34 nationella näringslivsorganisationer från 28 länder som medlemmar och representerar via dem 16 miljoner europeiska företag. De flesta nationella organisationer har egna kontor i Bryssel. Cheferna för dessa kontor är permanenta delegater i UNICE's Committee of Permanent Delegates. Denna kommitté utgör en länk mellan UNICE och de 34 medlemsorganen och de 5 observatörsorganisationerna. UNICE verkar för att främja de europeiska företagens intresse genom att informera och påverka beslutsfattare på EU-nivå så att förslag och policyfrågor som är viktiga för näringslivet tar hänsyn till företagens behov samt att representera sina medlemmar inom ramen för den dialog mellan arbetsmarknadens parter som stipuleras i EU-fördraget (Sociala Dialogen). Föreningen Svenskt Näringsliv är medlem i UNICE.

European Association of Craft, Small and Medium-sized Enterprises, UEAPME

UEAPME är den arbetsgivarorganisation som representerar hantverkarens, handelns och små och medelstora företags (SME) intressen på europeisk nivå. UEAPME är en erkänd social partner av kommissionen.

Som europeisk paraplyorganisation för SMEs innefattar UEAPME 75 medlemsorganisationer bestående av nationella tvärssektoriella SME-förbund, europeiska branschsammanlutningar och andra associerade medlemmar. Dessa representerar i sin tur mer än 7 miljoner företag, vilka sammantaget har över 30 miljoner anställda inom den europeiska unionen. I hela Europa representerar UEAPME 10 miljoner företag, med närmare 50 miljoner anställda.

UEAPMEs uppgifter är att

- Stödja europatanken och bidra till europeisk samverkan.
- Informera medlemmar om EUs policy beträffande hantverk, handel och SMEs och informera EUs institutioner om medlemmarnas åsikter och behov.
- Representera medlemmarnas gemensamma intressen gentemot EUs institutioner och andra internationella organisationer och sammanslutningar.
- Stödja medlemmarna kunskapsmässigt, tekniskt och juridiskt i alla EU-relaterade frågor.

Sverige representeras i UAPME av Företagarnas Riksorganisation.

5.6. Svenska arbetsgivarorganisationer i EU

Föreningen Svenskt Näringsliv

Föreningen Svenskt Näringsliv är de privata företagens företrädare i Sverige. Svenskt Näringsliv företräder cirka 57 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 48 bransch- och arbetsgivarförbund. Förbunden utgör föreningen Svenskt Näringslivs medlemmar.

Svenskt Näringsliv är medlem i UNICE, det europeiska privata näringslivets samarbetsorgan. UNICE är den främsta lobbyorganisationen i Europa i näringslivsfrågor. Tillsammans med UNICE arbetar Svenskt Näringsliv för att göra EU-lagstiftning eller andra åtgärder så bra för företagen som möjligt.

Svenskt Näringsliv har två representanter i ESK, EU:s Ekonomiska och Sociala kommitté.

Svenskt Näringslivs Brysselkontor

Brysselkontorets uppdrag är att bistå Svenskt Näringsliv och dess medlemsorganisationer med rådgivning, påverkan och lobbyinginsatser gentemot EUs institutioner. En övervägande del av de lagar och regler som svenska företag skall följa beslutas i EU. Kontoret följer därför noga utvecklingen inom EU för att i tidigt skede påverka nya förslag till lagar och regler. Det har också ett samordningsansvar och ansvar för vissa mer övergripande EU-frågor.

Svenskt Näringslivs prioriterar på såväl nationell som europeisk nivå följande strävanden:

- Främja företagsamheten
- Fullborda den inre marknaden och öppna världsmarknaden
- Stödja konkurrens på lika villkor samt sänkta skatter
- Främja långsiktig tillväxt och en dynamisk ekonomi genom att stimulera strukturell och teknisk förnyelse
- Skapa en konkurrenskraftig arbetsmarknad.

En viktig uppgift för Brysselkontoret är att inhämta information genom direkta kontakter med den Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, Ministerrådet och andra EU-institutioner. En ytterligare viktig kontakt är Sveriges ständiga representation vid EU. Brysselkontoret bearbetar och förmedlar information till Svenskt Näringsliv och samverkar med dess bransch- och arbetsgivarorganisationer. Kontoret leds av Jan Herin.

Arbetsgivarverket

Arbetsgivarverket är en arbetsgivarorganisation för de cirka 250 medlemmar med omkring 240.000 anställda som omfattas av de statliga avtalen. I organisationen ingår också andra arbetsgivare med anknytning till det statliga området. Arbetsgivarverkets uppgift är att ansvara för centrala förhandlingar med de fackliga organisationerna samt att utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken.

Arbetsgivarverket arbetar på flera olika sätt för att hålla sina medlemmar uppdaterade på utvecklingen av den arbetsrättsliga regleringen inom EU. Dels bevakar och analyserar verkets jurister den allmänna utvecklingen på området, särskilt när det gäller frågor som berör statliga arbetsgivare; dels sitter representanter från Arbetsgivarverket med i Närings- och Socialdepartementens partssammansatta EU-samråd samt i den svenska sektionen av CEEP, den europeiska arbetsgivarorganisationen för arbetsgivare med anknytning till stat, kommun och offentlig sektor.

Arbetsgivarverkets jurister bevakar, uppdaterar och analyserar kontinuerligt förändringar inom EG/EU som kan komma att påverka svensk arbetsrätt eller svenskt arbetsliv i övrigt. Nya rättsakter i form av ändringar i EG-fördraget, direktiv, aktuella rättsfall från EG-domstolen och överenskommelser på europainivå analyseras och kommenteras. En central uppgift i detta arbete är att överväga om och hur sådan ny reglering kan inverka på de statliga kollektivavtalen.

Landstingsförbundet

Landstingsförbundet är landstingens och regionernas intresseorganisation. Förbundets verksamhetsidé är att tillsammans med medlemmarna stärka regional livskraft och välfärd samt regionalt folkstyre. Förbundet verkar bl.a. för att tillvarata landstingens intressen i EUs strukturfondsarbete, samt bevakar EUs behandling av arbetsrättsfrågor.

Landstingsförbundet är medlem i CEEP och därigenom representerade i den rådgivande Regionkommittén.

Svenska Kommunförbundet

Svenska Kommunförbundets uppgift är att som arbetsgivarorganisation stödja kommunernas arbete med att utveckla en heltäckande arbetsgivarpolitik som tar hänsyn till lokala behov och förutsättningar. Förbundets viktigaste uppgifter är att värna och utveckla kommunernas inflytande över lön och andra anställningsvillkor i relation till arbetstagarorganisationerna, staten och EU. Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets styrelser tog den 1 september 1999 beslut om en långtgående samverkan mellan förbunden. Förbunden bevakar, inom EU och i andra internationella sammanhang, kommuner, landsting och regioners intressen.

Det internationella arbetet koncentreras framför allt till det svenska EU-medlemskapet och till utvecklingen i Östersjöregionen, inklusive nordvästra Ryssland. Svenska Kommunförbundet är medlem i CEEP.

Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets Brysselkontor

Förbundens gemensamma Brysselkontor är en resurs för bevakning av utvecklingen inom EU samt för information och nätverksbyggande i förbundens EU-inriktade arbete. I bevakningen är det prioriterat att följa EU-kommissionens arbete i relevanta frågor. På Brysselkontoret har man fortlöpande kontakter med bl.a. EU-kommissionen och relevanta direktorat, EU-parlamentet och dess ledamöter, Regionkommittén, den ständiga svenska representationen, svenska ambassaden, svenska regionkontor, systerorganisationer i andra europeiska länder samt europeiska och internationella medlems- och samarbetsorganisationer.

En viktig del av verksamheten vid Brysselkontoret är också att stödja förbundens experter i deras kompetensutveckling och förmedla kontakter för en effektiv EU-bevakning.

6 Forsknings- och utvecklingsstöd

Ett viktigt medel för att stärka EUs sammanhållning och tillväxt har alltsedan starten varit att stödja och samordna transnationella och regionala forsknings- och utvecklingsprojekt. Att det fortfarande finns en hel del att förbättra inom dessa områden framgår tydligt i följande citat från kommissionen:

”EU:s åtgärder på forskningsområdet har från alltid bestått i att stimulera samarbete mellan partner från olika länder, vilket har skett inom ramen för unionens ramprogram. Dessa program har sedan början av 1980-talet varit en del i arbetet med att skapa en ny samarbetsstrategi i ett samhälle i förändring. Ett verkligt "europeiskt område för forskningsverksamhet" började avteckna sig.

I vår "globaliserade" värld går forskningen och den tekniska utvecklingen allt snabbare framåt, tack vare forskarutbyten och spridning av information och vetenskapliga resultat, som förs från ett land till ett annat på ett allt friare och snabbare sätt.

Man kan dock inte säga att det idag finns en gemensam europeisk politik för forskning. Medlemsstaternas och EU:s forskningspolitik bedrivs parallellt, och bildar inte en sammanhängande helhet.

Den europeiska forskningen har också svagheter. Vetenskaplig och teknisk utveckling är en drivkraft för ekonomisk och social tillväxt - framför allt för ökad sysselsättning. Många indikatorer visar dock på att Europas dynamik i detta hänseende ligger långt efter de viktigaste konkurrenternas. EU:s utgifter för forskning har sjunkit till 1,8 procent av BNP, vilket kan jämföras med nära 3 procent i USA och Japan.

EU intar en tätposition på områden som medicinsk forskning och kemi. Denna potential måste bevaras, stärkas och utnyttjas fullt ut i samarbete med företag, forskningsinstitut och universitet utanför Europa.

Forskningen måste slutligen få en tydligare och mer central roll i Europas ekonomier och samhällen.”⁹

Det främsta syftet med EUs forsknings- och utvecklingsstöd är att främja den internationella konkurrenskraften hos medlemsstaternas industrier. Stöden är konstruerade som komplement till ländernas egna insatser. Generella villkor för att erhålla stöd är att olika typer av organisationer från flera länder samverkar i konkreta projekt med europeisk dimension. EU-stöden kan grovt indelas i strukturfonder och transnationella sektorsprogram. Merparten av stöden finansieras genom EUs gemensamma budget, som främst består av medlemsstaternas avgifter, vilka är beräknade efter resp. lands BNP. Den svenska ”återbäringen” är relativt blygsam. Siffror från år 2000 visar att Sverige erhöll cirka 45% av medlemsavgiften i stöd, vilket innebär att Sverige var nettobetalarare till EUs budget med drygt 1,4 miljard euro (drygt 12,5 miljarder SEK). Den svenska oförmågan att tillgodogöra sig EUs finansiella stöd har förklarats med att vi ännu inte lärt oss möjligheter och tillvägagångssätt. Detta argument urholkas emellertid av att Finland, med lika kort medlemstid, samma år erhöll stöd som med 10% överskred landets medlemsavgift. Mest framgångsrikt var Irland, som erhöll tre gånger så mycket som de betalade i avgift.¹⁰

6.1 Joint Research Centre

Joint Research Centre är EUs forskningslaboratorium och är med status av Generaldirektorat en integrerad del av Europeiska Kommissionen. Dess uppgift är att genom vetenskaplig rådgivning och förmedling av tekniskt know-how bidra till utformandet av EU-policies.

⁹ europa.eu.int/scadplus/leg/sv/lvb/i23010.htm

¹⁰ Merparten av uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från *Din guide till EU. Fonder och program*, EU-upplysningen, Sveriges Riksdag, 2002

Centrat består av sju specialiserade institut, med sammantaget 2.000 anställda och en samlad budget på över 300 miljoner euro. Dess Directorate General och Science Strategy Directorate ligger i Bryssel, Directorate for Resources är beläget i Ispra, Italien, medan de sju olika instituten återfinns i Belgien, Tyskland, Italien, Holland och Spanien.

JRC har utvecklat kunskaper och verktyg för att öka förståelsen av samspelet mellan teknologi, ekonomi och samhälle. Verksamheten är delad mellan forskning till stöd för EU-kommissionens policyutformning, direkt stöd för olika generaldirektorat (DGs) och konkurrenskraftiga aktiviteter i strategiska förbindelser med vetenskapssamhället och marknadsaktörer. ”Adding value”, d.v.s. att erhålla samordningsvinster på europeisk nivå, är den vägledande principen, snarare än direkt konkurrens med etablerade institutioner i EUs medlemsstater.

6.2. Strukturfonder och Sammanhållningsfonden

Strukturfonderna och Sammanhållningsfonden ingår i gemenskapens strukturpolitik, vars syfte är att minska skillnader i utvecklingsnivå mellan regioner och mellan medlemsstater i Europeiska unionen. De avses därmed bidra till unionens ekonomiska och sociala sammanhållning.

EUs strukturfonder utgörs av regionalfonden, socialfonden, jordbruksfonden och fiskefonden. Tillsammans syftar de till att öka den ekonomiska och sociala samhörigheten mellan medlems-länderna och avses att vara ett viktigt instrument för att minska regionala obalanser och skillnader i ekonomisk utveckling.

Under perioden 2000-2006 uppgår gemenskapsbudgetens anslag till regionalpolitiken till 213 miljarder euro, 195 miljarder till strukturfonderna och 18 miljarder till Sammanhållningsfonden. De regionalpolitikiska insatserna utgör därmed cirka 35 % av Europeiska unionens totala budget.

De fyra strukturfonderna kan kort beskrivas enligt följande:

- Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) som upprättades 1975 är den största strukturfonden. Den ger stöd till infrastruktur, till produktiva sysselsättningskapande investeringar i företag samt till lokala utvecklingsprojekt.
- Europeiska socialfonden (ESF) skapades 1958 och genom den finansieras utbildningsprojekt som främjar integreringen på arbetsmarknaden av arbetslösa och mindre gynnade befolkningsgrupper.
- Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) upprättades också den 1958 som finansieringsinstrument för den gemensamma jordbrukspolitiken. Den är uppdelad i två sektioner: utvecklingssektionen som ger stöd till åtgärder för landsbygdsutveckling samt åt jordbrukare i regioner vars utveckling släpar efter, och garantisektionen som finansierar gemensamma marknadsorganisationer samt åtgärder för landsbygdsutveckling i andra delar av gemenskapen.
- Fonden för fiskets utveckling (FFU) upprättades 1993. Den har till syfte att anpassa och modernisera utrustningen inom denna sektor samt att diversifiera ekonomier och områden som är beroende av fiske.

För att göra gemenskapsinsatserna åren 2000-2006 mer effektiva föreslog kommissionen 1997 att strukturpolitiken skulle genomgå en omfattande reform. Två år senare fastställde rådet i Berlin de finansiella följderna av denna reform. Reformen gjorde det möjligt att bättre koncentrera stödet och att få tilldelnings- och förvaltningsförfarandena att fungera smidigare tack vare att antalet prioriterade mål minskades till tre, nämligen:

- Mål 1 stöder ekonomisk återhämtning i regioner som släpar efter i utvecklingen. Det sägs vara "regionalt" eftersom det tillämpas på områden som är statistiskt avgränsade. De regioner som är stödberättigade har en genomsnittlig BNP per invånare som understiger 75 % av genomsnittet i Europeiska unionen. De sju regionerna i "de yttersta randområdena", svenska och finska regioner med mycket låg befolkningstäthet samt Nordirland får också stöd. Totalt gäller mål 1 för ett sextiototal regioner i tretton medlemsstater. Dessutom finns ett övergångsstöd i sju år för regioner som var stödberättigade 1994-1999, och också en resultatreserv för de regioner som bäst förvaltat medlen. Mål 1 erhåller 70 % av strukturfondsanslagen (vilket motsvarar 137 miljarder euro på sju år) som fördelas mellan de fyra strukturfonderna. De fyra prioriterade insatsområdena är basinfrastruktur, utveckling av mänskliga resurser, investeringar inom forskning och innovation samt informationssamhället.
- Mål 2 stöder ekonomisk och social omställning av regioner med strukturella problem. Detta mål är också regionalt. Avgränsningen av de stödberättigade områdena beror dels på tak beräknade på nationell och europeisk befolkning (18 % av unionens befolkning) dels på särskilda socioekonomiska kriterier. Fyra typer av stödberättigade områden anges: områden i ekonomisk omvandling, landsbygdsområden på tillbakagång, krisdrabbade områden som är beroende av fiske och stadsområden med problem. Eftersom hela landets territorium omfattas av mål 1, omfattas Grekland och Portugal inte av mål 2. Mål 2 har ett anslag på 22,5 miljarder euro på sju år (11,5 % av det totala beloppet) för ERUF och ESF.
- Mål 3 stöder anpassning och modernisering av politik och system för utbildning, fortbildning och sysselsättning. Det är referensramen för alla åtgärder som vidtas på grundval av den nya avdelningen om sysselsättning i Amsterdamfördraget och den gemenskapsstrategi som följer av den. Mål 3 är inte regionaliserat: alla regioner som inte omfattas av mål 1 är stödberättigade. Målets anslag är 24,05 miljarder euro (12,3 % av det totala beloppet) och ligger helt under ESF:s förvaltning.

Ett svenskt program under mål 3 är *Växtkraft*. Dess syfte är att bidra till att få fart på förändrings- och förnyelsearbetet i svenskt arbetsliv för att främja tillväxt och sysselsättning. Fokus ligger på individen och dennes delaktighet i processen.

Växtkraft mål 3 stödjer företag, offentlig sektor och organisationer att satsa på kompetensutveckling för att ge människor möjlighet att utveckla sina förmågor att kunna motsvara de krav som uppstår i arbetslivet. Utgångspunkten är den enskilda människan och hennes delaktighet. Programmet möjliggör också för personer utan arbete att stärka sin kompetens så att de har en chans att få jobb eller kan starta eget företag. Växtkraft mål 3 ska kort sagt stimulera förändringsarbete, kompetensutveckling och kompetensförsörjning i arbetslivet. Programmet omfattar hela arbetsmarknaden, dvs. företag, ensamföretagare, offentlig sektor samt organisationer. Stödet riktar sig särskilt till små och medelstora företag och arbetsplatser.

6.2.1. Sammanhållningsfonden

1994 upprättade unionen en sammanhållningsfond för att stärka strukturpolitiken ytterligare. Fonden riktar sig till de medlemsstater vars genomsnittliga BNP per capita är lägre än 90 % av genomsnittet för gemenskapen, för närvarande gäller detta Grekland, Spanien, Irland och Portugal. Syftet med fonden är att ge ekonomiskt bidrag till infrastrukturprojekt på miljö- och transportområdet.

6.2.2. Europeiska regionala utvecklingsfonden, ERUF

Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) som upprättades 1975 är den största strukturfonden. Den ger stöd till infrastruktur, till produktiva sysselsättningskapande investeringar i företag samt till lokala utvecklingsprojekt. Fonden ska bidra till att avhjälpa regional obalans genom att delta i utvecklingen och strukturanpassningen av regioner som utvecklas långsammare, samt omstruktureringen av industriregioner på tillbakagång.

6.2.3. Europeiska Socialfonden, ESF

Europeiska Socialfonden är EUs främsta redskap för att omsätta sysselsättningsstrategin i praktiken. Det är också den äldsta strukturfonden. Alltsedan Rom-fördraget 1958 har den främjat partnerskapsprojekt mellan medlemsländerna i syfte att utveckla arbetskraftens kunskaper och färdigheter för att öka den enskildes anställbarhet och produktivitet. En ny 7-årsperiod startade 2000. Dess främsta syfte är att förverkliga den europeiska sysselsättningsstrategin inom medlemsländerna. En strategi som bygger på transnationellt samarbete mot gemensamt accepterade mål, framför allt att få folk i arbete och att skapa bättre arbetsvillkor.

ESF kanaliserar sitt stöd genom långsiktiga program, riktade att

- stärka de europeiska regioner som halkar efter
- utveckla och modernisera arbetskraftens kompetens
- främja entreprenörskap.

Därigenom avser man att stimulera inhemska och utländska investeringar i regionen och bidra till ökad konkurrenskraft och stigande välbefinnande.

Programmen planeras i samverkan mellan medlemsstaterna och kommissionen och genomförs av organisationer på såväl nationell som regional och lokal nivå. Utförarna kan ha sin hemvist i både den privata och offentliga sektorn, bland arbetsmarknadens parter och frivilligorganisationer. De viktigaste elementen i dessa program och projekt är kunskaps- och ”know-how”-överföring, förmedling av idéer och ”good practices” samt att försäkra att de mest effektiva nya lösningarna på gemensamma problem införlivas och ”mainstreamas” i vardaglig praxis. De främsta intentionerna med ESF är:

- Grundläggande finansiellt instrument som stöd för den europeiska sysselsättningsstrategin
- Investering i humankapital och kompetens
- Ökat ansvar till medlemsstaterna
- Förenklad administration
- Partnerskap, lokala initiativ och utvärdering av effektivitet
- Uppmuntra lokala lösningar till lokala frågor.

Equal

Gemenskapsinitiativet för bekämpning av alla typer av diskriminering i arbetslivet inom Europeiska socialfonden

Equal löper från 2000 till 2006 och är ett gemenskapsinitiativ finansierat av Europeiska socialfonden. Equal har som mål att motverka diskriminering, utslagning och ojämlikhet på arbetsmarknaden. EU-kommissionen har formulerat programmet på övergripande nivå och uppdragit till medlemsstaterna att inkomma med nationella program. Ett Equal-projekt måste falla inom ramen för ett av följande fem områden

- Anställbarhet
- Företagaranda
- Anpassningsförmåga
- Lika möjligheter för kvinnor och män
- Asylsökande

Regeringen uppdrog till Svenska ESF-rådet att utarbeta förslag till samlat programdokument. Regeringen överlämnade därefter Sveriges förslag till EU-kommissionen, som godkände programmet 2001. Anslaget till Sverige uppgår under perioden till drygt 86 miljoner euro.

6.3. Stödprogram för anslutning

Såväl stödprogrammen för anslutning som ett antal program för samverkan med utvecklingsländer runt om i världen sorterar under EUs biståndsorgan EuropeAid.

Programmet **Phare** startades 1989 efter det att regimerna i Central- och Östeuropa hade störtat samman. Syftet var att bistå dessa länder i återuppbyggandet av sina ekonomier. I början riktade sig programmet endast till Polen och Ungern, men det har gradvis utvidgats så att det i dagens läge omfattar tio länder i Central- och Östeuropa (Bulgarien, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern). Samtidigt utgör Phare det viktigaste finansieringsinstrumentet inom strategin inför anslutningen för de tio länder i Central- och Östeuropa som ansökt om medlemskap i Europeiska unionen. Sedan 1994 har Phareprogrammets uppgifter anpassats efter vart och ett av dessa länders prioriteringar och behov.

Det reviderade Phareprogrammet, vars budget uppgår till över 10 miljarder euro för perioden 2000-2006, prioriterar numera huvudsakligen två specifika mål, nämligen

- stärkandet av institutioner och förvaltningar (institutionell uppbyggnad),
- finansieringen av investeringar.

Utvecklingen i de tre övriga kandidatländerna, Cypern, Malta and Turkiet, främjas av separata "pre-accession" medel från Phare. Från 2001 stöder **CARDS** programmet (Community Assistance to Reconstruction, Development and Stability in the Balkans) rekonstruktion och utveckling på västra Balkan. Detta stöd omfattar fr.a. Albanien, Bosnien & Herzegovina samt Förra Jugoslaviska Republiken Makedonien.

Förutom dessa program finns ytterligare ett antal för bistånds- och utvecklingssamverkan utanför Europa, t.ex. MEDA (Medelhavsregionen) och TACIS (forna Sovjetrepubliker).

6.4 Program för utbildning och kompetensutveckling

Socrates

Genom EU:s utbildningsprogram Sokrates kan skolor, universitet och andra utbildningsinstitutioner söka stöd för att delta i samarbetsprojekt med partners i andra EU-länder, i övriga EES samt anslutnings- och kandidatländerna. Projekten kan t.ex. handla om utbyte av undervisningsmetoder och erfarenheter, utveckling av läromedel, samarbete mellan skolklasser kring något tema, studentutbyten på högskolenivå eller jämförande studier mellan partnerländernas utbildningssystem.

Sokrates kan bidra till finansieringen av olika typer av samarbetsprojekt som ofta måste ha deltagare från minst tre partnerländer. Programmet ska komplettera, men inte ersätta, de deltagande ländernas utbildningsinsatser, höja kvaliteten och förstärka den europeiska dimensionen på utbildningen. Sokrates ska framförallt främja ökad rörlighet av studenter och lärare och stimulera till ökade språkkunskaper.

Programmet omfattar EU-länderna, övriga EES-länder (Norge, Island och Liechtenstein), de tio anslutningsländerna samt kandidatländerna Bulgarien, Rumänien och Turkiet.

Leonardo da Vinci

Leonardo da Vinci är EUs yrkesutbildningsprogram. Från Leonardo kan delfinansiering sökas för gränsöverskridande samarbetsprojekt som på olika sätt syftar till att höja kvaliteten på yrkesutbildningen i Europa. Projekten kan handla om att öka rörligheten för studenter och lärare mellan deltagarländerna eller att utveckla nya undervisningsmetoder.

Programmet kan bidra med finansiering av samarbetsprojekt som har deltagare från flera partnerländer (minst 2-3 beroende på delprogram). Parterna kan vara institutioner, organisationer, företag och andra som arbetar med yrkesutbildning. Programmet omfattar samma länder som Socrates (se ovan) och har tre huvudsyften:

- att öka kompetensen hos studerande i yrkesutbildningar för att främja anställbarhet och underlätta in- och återinträde på arbetsmarknaden,
- att höja kvaliteten på och öka tillgängligheten till fortsatt yrkesutbildning och därmed förbättra möjligheterna till ett livslångt lärande och anpassning till teknikutveckling,
- att förbättra yrkesutbildningen så att den bidrar till att öka konkurrensförmågan inom företagen och därmed främja nya sysselsättningsmöjligheter.

Särskild prioritet ska ges projekt som drivs av eller riktas till de grupper som är missgynnade på arbetsmarknaden. Projekt som främjar jämställdhet mellan könen eller motverkar andra former av diskriminering prioriteras också.

6.5 Ramprogrammen

Enligt EG-fördragets artiklar 163-173 ska gemenskapen stimulera företag, forskningscentra och universitet i deras insatser för forskning och teknisk utveckling. Syftet är att stärka den vetenskapliga och teknologiska grunden för industrin i medlemsländerna och stärka dess internationella konkurrenskraft. Forskningspolitiken ska också uppmuntra till samarbete mellan parter i olika EU-länder för att dessa ska kunna utnyttja den inre marknadens möjligheter.

För att uppnå dessa mål ska gemenskapen (EG) anta ramprogram för att fastslå riktlinjerna för den gemenskapsfinansierade forskningen under en flerårsperiod. Ramprogrammet ska fastställa de vetenskapliga och teknologiska mål som ska uppnås samt vilka områden som ska prioriteras. Programmet ska också innehålla en budgetram för hela verksamheten samt en fördelning av anslaget på de olika delarna. Beslut om ramprogrammen tas av ministerrådet och Europa-parlamentet enligt medbeslutandeförfarandet. Diskussioner om det kommande sjunde ram-programmet som initieras 2007 pågår nu.

Femte ramprogrammet

Det femte ramprogrammet för forskning och utveckling startade vid årsskiftet 1998/99 och löpte fram till år 2002. Budgeten motsvarade drygt 135 miljarder kronor. EU-kommissionen finansierar de antagna projekten med upp till 50 procent av den totala projektkostnaden. Målet för det femte ramprogrammet var att stärka den Europeiska industrins internationella konkurrenskraft, ge lämpliga incitament för att behålla och skapa arbetstillfällen samt att främja hållbar utveckling och livskvalitet. Programmet omfattade två delar, en stor tung del inriktad mot teknik, bioteknik, miljö m.m. (EG-delen) och en annan inriktad mot fusion och fission som kallas Euratom.

Projekten bygger normalt på samarbete mellan flera organisationer från olika länder. I femte ramprogrammet betonas vikten av att projekten är problemorienterade och resultaten

tillämpbara. Det finns ingen rubrik som är speciellt inriktat på arbetslivsfrågor, men sådana kan komma in under andra rubriker, till exempel ”Konkurrenskraftig och hållbar tillväxt” eller ”Informationssamhället.”

Sjätte ramprogrammet

Det sjätte ramprogrammet (FP6) är den Europeiska Unionens främsta instrument för forskningsfinansiering i Europa. Programmet avser perioden 2003-2006 och dess budget är 17,5 miljarder euro för 4-årsperioden, d.v.s. drygt 160 miljarder kronor, vilket är ca 25 miljarder kr mer än det tidigare ramprogrammet. Budgeten motsvarar ca 4-5 % av hela budgeten för forskning och teknisk utveckling i EUs 15 medlemsstater.

Programmets huvudsakliga fokus är skapandet av ”European Research Area”, ERA, en kraftsamling för hela Europa gemensamma forskarsamhälle. ERA syftar till ”scientific excellence”, stärkt konkurrenskraft och nydaning genom främjande av ökad samverkan och komplementaritet, samt förbättrad samordning mellan relevanta aktörer på alla nivåer. Ett uttalat mål är att 2010 ska Europa vara världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi. Ett medel för att uppnå detta är att stimulera de europeiska länderna till att öka sina forskningsinvesteringar från dagens snitt på 1,9 % av BNP till 3 %. Detta krävs för att komma i nivå med till exempel USA och Japan.

Forskning, kunskapsuppbyggnad och tekniska framsteg kommer att stödjas inom sju breda tematiska områden: Genforskning och bioteknik för bättre hälsa; informationssamhällets teknik; nanoteknik, multifunktionella material, nya produktionsprocesser; flyg- och rymdteknik; livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet; hållbar utveckling, globala förändringar och ekosystem; samt medborgare och styrelseformer i ett öppet europeiskt kunskapssamhälle.

Därtill är medel avsatta för att förutse EUs tekniska och vetenskapliga behov, för att strukturera och stärka European Research Area (ERA) samt för kärnenergiforskning. Det finns inget uttalat arbetslivsfokus, men dessa frågor ryms inom flera av de ovan nämnda tematiska forskningsområdena.

Det finns till exempel goda möjligheter att involvera mindre företag¹¹ i det sjätte ramprogrammet, eftersom 15% av budgeten (ca 15 miljarder svenska kronor) för de tematiska forskningsområdena är avsatt till SME. Det innebär att universitet, högskolor och forskningsinstitut gärna vill ha med dessa som partners i sina forskningsprojekt.

6.6 CORDIS

CORDIS är en databas som innehåller information om EUs FoU-initiativ. Idag består den av 9

databaser med olika innehåll. CORDIS är en viktig referens för alla som arbetar med FoU-frågor och framför allt med EUs FoU-program. Den innehåller bl.a. information om 30000 pågående och avslutade projekt inom alla områden. Nyhetsdatabasen innehåller aktuell information om allt som rör FoU inom EU. Det finns även en partnerdatabas som innehåller ca 10000 organisationer som letar efter samarbetspartners. Sökningen i Cordis är kostnadsfri.

---

¹¹ Mindre företag definieras som

* företag med högst 250 anställda (även enmansföretag)

* med en årsomsättning på högst 40 miljoner Euro eller en årlig balansräkning på högst 27 miljoner Euro

* ägs till högst 25% av en större organisation

6.7 Europeiska forskningsinstitut och universitet

Observatoire Social Européen, OSE

Observatoire Social Européen (OSE), med säte i Bryssel, grundades 1984 i syfte att främja en bättre förståelse för Europabyggets sociala förutsättningar och konsekvenser. Dess främsta uppgifter är att övervaka utvecklingen av europeiska policier, i synnerhet inom det sociala fältet, och analysera de inblandade aktörernas agerande. Inom dessa områden publiceras artiklar, rapporter och monografier. Några av dem har framställts i samarbete med ETUI och SALTSA.

OSE har därigenom blivit en betydande informationskälla för såväl fackföreningar, NGOs, forskare och policymakers som för praktiker, journalister och studenter. Observatoriet har utvecklats till ett öppet forum för dialog med omvärlden och fungerar därigenom som en bro mellan myndigheter, forskarsamhället, fackföreningsrörelsen och andra sociala grupperingar. För att värna och garantera de vetenskapliga kriterierna för verksamheter och produkter tillsattes 1999 en vetenskaplig kommitté.

European University Institute

European University Institute, EUI, grundades 1972 av EUs medlemsstater. Dess främsta syfte är att bedriva avancerad utbildning för doktorander och att befrämja högkvalitativ forskning.

Institutet bedriver grundforskning, komparativa studier och forskning om EU inom historia, juridik, ekonomi, statskunskap och samhällsvetenskap. Dess anställda lärare och 330 forskarstuderande kommer från hela världen, däribland alla EU-länder.

Robert Schuman Centre for Advanced Studies

Robert Schuman Centre for Advanced Studies (RSCAS) är sedan 1992 samorganiserat med EUI, vilket bl.a. innebär delade professurer. Dess forskningsfokus ligger på olika sidor av den europeiska integrationsprocessen.

RSCAS' främsta syften är att producera högkvalitativ forskning, samverka med andra framstående forskningsmiljöer, stödja unga lovande forskare och att befrämja dialog mellan forskarsamhället och praktiker.

EUI och RSCSA finansieras av Europeiska kommissionen.

Université Européenne du Travail

Université Européenne du Travail grundades 1999 och är öppet för alla personer och organisationer som önskar delta i dess pluralistiska verksamhet kring arbetslivsfrågor. Universitetet verkar inom ett transnationellt nätverk där kurser, diskussion och forskning om arbete och sysselsättning i Europa erbjuds. Nätverket är oberoende av myndigheter, organisationer och andra intressegrupper. UET möjliggör samverkan mellan följande intressenter:

- fackliga representanter och lönearbetare
- offentliganställda
- akademiker och forskare
- experter och konsulter
- NGOs och intresserade europeiska medborgare

Framträdande verksamhetsfält vid UET :

- reorganisation av produktionen, nya korporativa strukturer och deras konsekvenser för sysselsättningen

- nya behov för social dialog
- sökande efter balans mellan nya krav på ökad flexibilitet och nya behov av trygghet
- arbetsvilkorens förändring i relation till sambandet mellan hälsa och arbete i syfte att förändra preventionsarbetet
- förändringar av social kontroll och dess effekter i termer av ansvar, styrmetoder och maktbalans.

Sedan 1999 har UET, med dess tyska, spanska, brittiska, ungerska, svenska och belgiska partners, genomfört aktiviteter inom följande områden:

- omstrukturering
- gemensamt socialt ansvarstagande
- “European works committees” och social dialog,
- social reglering och arbetsrätt,
- nya samband mellan hälsa och arbete
- arbete, prestation och hälsa

7 Organisation av EU-arbete i Sverige¹²

En mycket stor del av det vardagliga politiska arbetet inom EU sker på medlemsländernas resp. hemmaplaner. Den svenske EU-parlamentarikern Herman Schmid (v) uttryckte detta vid en intervju med orden: ”EU-politik är framför allt inrikespolitik”. Det innebär att de frågor som drivs och de linjer som följs av svenska politiker i EU-parlamentet är frukterna av förberedelse-arbete, förhandlingar och kompromisser på politisk nivå, mellan arbetsmarknadens parter och bland andra intresseorganisationer i Sverige. Grundtanken är att Sveriges agerande i EUs beslutande organ ska ha så djup förankring som möjligt bland dem som berörs av besluten.

7.1 Politisk organisation

Regeringen deltar kontinuerligt i EUs arbete genom medverkan i Europeiska rådets toppmöten och ministerrådets sammankomster. Regeringens mandat vilar på riksdagsbeslut och samråd i EU-nämnden. Samordningen av EU-arbetet vilar på Statsrådsberedningens EU-enhet.

Kammaren och utskotten har tillsammans med EU-nämnden en betydelsefull roll i informations- och samrådsprocessen mellan regeringen och riksdagen. Regeringen lämnar information vid kammarens sammanträden. I utskotten bereds propositioner och motioner som rör EU-samarbetet. De bevakar frågor som ska behandlas i ministerrådet och kan bland annat lämna yttranden till EU-nämnden.

EU-nämnden är riksdagens organ för samråd med regeringen. Före varje ministerrådsmöte rådgör regeringen med EU-nämnden. Resultatet av samrådet är alltså ett slags mandat som regeringen har ett ansvar att följa. Att man valt benämningen nämnd beror på att man vill markera att nämnden - till skillnad från utskotten - inte skall behandla förslag till riksdagsbeslut utan att det är ett samrådsorgan. Nämnden har 17 ledamöter, dvs. samma antal som ett utskott. I nämnden ingår ledamöter från samtliga partier i riksdagen.

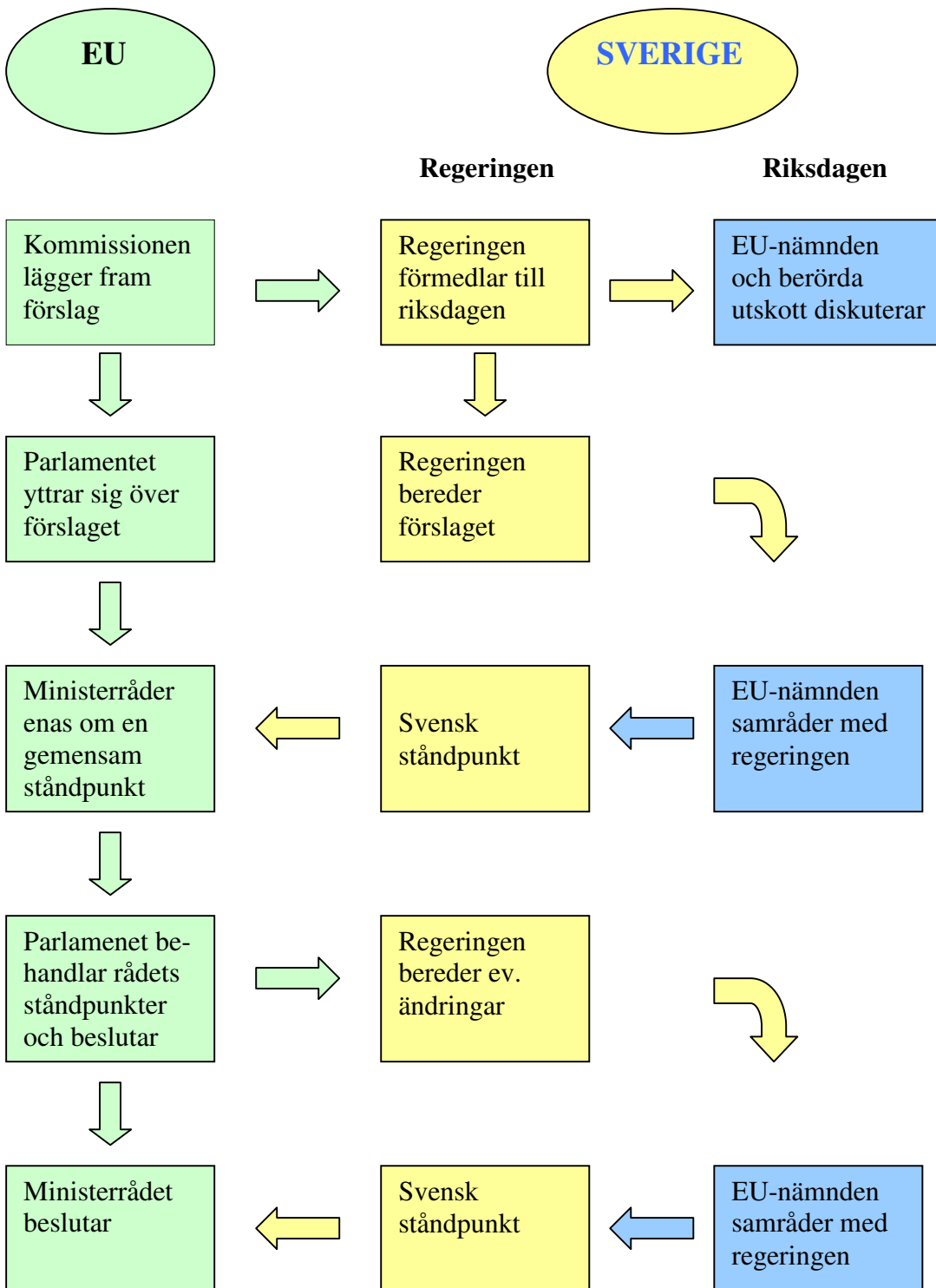
EU-nämndens verksamhet spänner över alla unionens samarbetsområden. I praktiken är det inte bara ministerrådsfrågor som behandlas i nämnden. Statsministern samråder med nämnden inför Europeiska rådets möten, dvs. de möten som hålls minst en gång varje halvår mellan EU-ländernas stats- eller regeringschefer, och kommissionens ordförande. Också andra EU-relaterade frågor behandlas i nämnden.

Vid nämndens sammanträden informerar statsrådet om de frågor som skall behandlas på ministerrådsmötet. Därefter diskuterar statsrådet och nämndens ledamöter den svenska ståndpunkten i de olika frågorna. Diskussionerna kan leda till att den ståndpunkt som regeringen ursprungligen tänkt sig ändras eller kompletteras.

Förslag till beslut inom EU läggs fram av Kommissionen. Därefter krävs i de flesta fall att beslut fattas av både Europaparlamentet och Ministerrådet (se grafisk beskrivning på sid.4). Under denna process behandlas Kommissionens förslag av medlemsstaternas parlament i en bestämd turordning. Deras synpunkter utgör inlägg och påverkar i olika skeden av beslutsprocessen. Se grafisk beskrivning av den svenska proceduren på nästa sida.

---

¹² Uppgifterna i detta kapitel är främst hämtade från resp. organisations hemsida.

(Strukturen hämtad från *Din guide till EU. Institutioner och kontaktvägar*, EU-upplysningen, Sveriges riksdag, 2002)

7.2 Arbetsmarknadens parter

Representanter för arbetsmarknadens parter möts regelbundet vid s.k. EU-samråd på Näringsdepartementet och Socialdepartementet för att diskutera de frågor med EU-anknytning som är relevanta för arbetsmarknad och arbetsliv. EU-samråden är partssammansatta och innehåller, förutom företrädare från respektive departement, både statliga och privata arbetsgivarrepresentanter samt representanter från de största fackföreningarna. Vid samråden, som i regel äger rum en gång i månaden, diskuteras nyheter på europainivå när det gäller direktiv, avtal mellan de europeiska parterna inom den s.k. sociala dialogen, svenska politikernas engagemang vid internationella toppmöten samt parternas eget engagemang i europarättsliga sammanhang. Ur samråden uppstår ibland även arbetsgrupper som behandlar frågor av gemensamt intresse för regeringen och arbetsmarknadens parter. Dessa samtal påverkar även diskussioner och beslut i den process som beskrevs på föregående sida. De i nuläget högst prioriterade frågorna för de svenska arbetsmarknadsparterna är följande:

För LO

- EU ska ha full sysselsättning som övergripande mål
- EUs regelverk ska garantera löntagarnas rättvisa spelregler i arbetslivet
- Arbetsrätt och kollektivavtal ska ha en stark ställning i EU
- Jämställda villkor i arbetslivet och åtgärder mot alla former av diskriminering
- Stärkt arbetsmiljöarbete

För TCO

- Öppenhet och insyn i den politiska processen
- Ta tillvara och utveckla kompetensen, bland annat genom att förbättra kvaliteten och underlätta tillträdet till utbildningssystemen, samt öppna dem mot omvärlden
- Öka hälsan i samhället och gör arbetslivet uthålligt

För SACO

- Erkännande av examina
- Social trygghet vid utlandsarbete
- Kompetens- arbetsmarknads- och jämställdhetsfrågor
- Utvidgning av EU
- Ett öppet, modernt och effektivt EU

För Svenskt Näringsliv

- Utvidgningen av EU ska genomföras enligt tidtabell
- EU ska genomföra de löften som ställts ut i Lissabonprocessen

7.3 Myndigheter

Myndigheter och deras företrädare utför en stor del av det samlade svenska arbetet inom EU. Dels genom att dess tjänstemän besätter många av de svenska platserna i de mängder av arbetsgrupper och kommittéer som finns inom EU och dels genom det utvecklings- och informationsarbete de bedriver på hemmaplan inom sina resp. kompetensområden. Nedan beskrivs engagemanget hos sådana myndigheter som är involverade i arbetslivsfrågor på en europeisk nivå.

Arbetslivsinstitutet, ALI

Arbetslivsinstitutet är direkt involverat i EU-arbetet genom sin medverkan i ett antal organ, såsom OSHA (Bilbao), European Foundation for the Improvement of Living and Working

Conditions och kriteriegruppen. En betydande del av det forsknings- och utvecklingsarbete som sker vid institutet är också riktat mot och finansierat av EU. ALI är också huvudman för det europeiska forskningsprogrammet SALTSA.

Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS

AMS deltar i den samordnade europeiska sysselsättningsstrategin. Ett 20-tal arbetsförmedlingar ingår i ett europeiskt nätverk kring platsförmedlingssystemet EURES. Myndigheten har också i samverkan med EUs institutioner bedrivit projektet *Work Life and EU Enlargement 2001*, vilket syftar till att genom praktiskt arbete ge de länder som ansöker om EU-medlemskap kunskaper och underlag i arbetsmiljö- och arbetsmarknadsfrågor. Varje kandidatland har inventerat vilka områden som är mest angelägna och mot bakgrund av det har cirka 25 praktiska projekt bedrivits i de olika länderna¹³.

Arbetsmiljöverket, AV

AV är den myndighet som informerar om arbetsmiljölagen och tillser att den tillämpas. Detta innebär givetvis en nära anknytning till utvecklingen inom detta område på EU-nivå. AV är ansvarig för utstationeringsdirektivet och Sveriges kontaktpunkt för EUs arbetsmiljöbyrå (OSHA) i Bilbao.

Exportrådet

Exportrådets uppgift är att stödja etablering och utveckling av företag och dess produkter och tjänster på nya marknader. Ett led i detta arbete är att tillhandahålla kostnadsfri information om bestämmelser, juridik och handelsvillkor på alla marknader, inklusive EUs inre marknad.

Migrationsverket

Migrationsverket prövar EU-medborgares ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige. För att få resa in i Sverige behöver medborgare i EU/EES-staterna och deras närmaste anhöriga bara ha ett giltigt pass eller ett identitetskort där medborgarskapet framgår. Den som ska stanna i Sverige längre tid än tre månader måste ha ett uppehållstillstånd. För att arbeta i Sverige måste ett anställningsbevis bifogas där anställningstiden och anställningsformen framgår. Anställnings-beviset ska vara skrivet och undertecknat av den blivande arbetsgivaren.

7.4 Utbildning och forskning

En rad svenska myndigheter är involverade i EUs forskningspolitik och –program, i olika roller. En del företräder Sverige i olika europeiska forskningsrelaterade EU-organ, andra förvaltar EU-medel som svenska intressenter kan söka, medan ytterligare andra har informativa funktioner. Givetvis bedrivs också mycket EU-finansierad forskning i Sverige, men en sådan redovisning ligger utanför ramen för denna presentation.

Svenska ESF-rådet

Svenska ESF-rådet är den statliga myndighet som sedan år 2000 har i uppdrag att förvalta, och i vissa fall enbart informera om, Europeiska socialfondens program i Sverige. Den svenska regeringen styr rådets verksamhet genom instruktioner och regleringsbrev. Programmen är Växtkraft Mål 3, Equal och Artikel 6. Uppdraget är att genom samverkan stärka individens ställning i arbetslivet och på så sätt bidra till tillväxt och ökad sysselsättning. I programmen ingår också att motverka alla typer av diskriminering, både i arbetsliv och i samhället för övrigt. I uppdraget ingår också att ta tillvara erfarenheter från tidigare program.

---

¹³ Se rapporten *Work Life and EU Enlargement*, Arbetsmarknadsstyrelsen, 2004.

Rådet samverkar med relevanta myndigheter, arbetsmarknadens organisationer och andra intressegrupper i så kallade partnerskap på nationell och regional nivå.

Svenska ESF-rådet sorterar under Näringsdepartementet och har totalt ca 140 medarbetare, fördelade på ett nationellt sekretariat i Stockholm och Falun och 20 regionkontor inom sex förvaltningsområden. Svenska ESF-rådets generaldirektör är Anne-Marie Qvarfort. Hon är också ordförande i Svenska ESF-rådets styrelse.

EU/FoU-rådet

EU/FoU-rådet har sedan 1992 arbetat med att främja det svenska deltagandet i EU:s ramprogram. Rådet är EU-kommissionens nationella kontaktpunkt, National Contact Point, för det sjätte ramprogrammet. Det bistår med information och rådgivning kring alla aspekter av EU:s sjätte ramprogram - forskningsområden och -prioriteringar, regler för deltagande, modellkontrakt och avtal, ansökan, juridiska frågor, att hitta partner, forskarrörlighet m.m. Därtill arrangeras utbildningar och kurser om projektansökning och -administration. Rådet vänder sig till universitet/högskolor, stora och små företag, myndigheter, forskningsinstitut, kommuner, gästforskare m fl.

Ytterligare en viktig uppgift är att följa hur det går för Sverige i ramprogrammen. EU/FoU-rådet ställer därför samman statistik och gör utvärderingar/analyser.

Internationella programkontoret

Internationella programkontoret för utbildningsområdet är en statlig myndighet som stödjer skolor, universitet, företag, organisationer och enskilda individer att delta i internationellt samarbete. Det kan gälla allt från internationella samarbetsprojekt inom utbildning och kompetensutveckling till praktik och studier utomlands. Utbyten för ungdomar och lärare är en viktig del av verksamheten.

Programkontoret ansvarar för de stora EU-programmen Sokrates och Leonardo da Vinci och en rad andra internationella program och aktiviteter. Programkontoret informerar också och ger råd om vilka möjligheter som finns, handlägger ansökningar och sprider goda exempel på samarbete över gränserna.

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap är enligt sitt regleringsbrev ålagt ett samordningsansvar för forskningen inom följande områden:

- Socialvetenskaplig alkoholforskning
- Funktionshinder och handikapp
- Internationell migration och etniska relationer (IMER)
- Äldre

Detta sker genom att FAS

- stödjer och initierar grundläggande forskning och behovsstyrd forskning av hög vetenskaplig kvalitet inom områdena arbetsmarknad, arbetsorganisation, arbete och hälsa, folkhälsa, välfärd, omsorg och sociala relationer.
- utvärderar forskningen inom de egna ansvarsområdena
- har ett samordningsansvar för forskning om äldre, handikapp, internationell migration och etniska relationer samt socialvetenskaplig alkoholforskning
- identifierar områden för nya satsningar och utarbetar forskningsprogram i samråd med andra forskningsfinansiärer
- främjar mång- och tvärvetenskaplig forskning

- strävar efter att forskningsresultat görs tillgängliga, prövas och diskuteras i olika sammanhang
- arbetar för ökat nationellt och internationellt samarbete och utbyte inom forskarvärlden
- arbetar för att öka förutsättningarna för yngre och nydisputerade forskare att fortsätta sin forskarkarriär
- främjar genusperspektiv i forskningen
- verkar för jämställdhet mellan kvinnor och män inom forskningen
- främjar vetenskaplig publicering, kunskapsförmedling och dialog.

Närings- och teknikutvecklingsverket, NUTEK

NUTEK är Sveriges centrala näringspolitiska myndighet. Den opererar under Näringslivsdepartementet och dess uppgift är att främja hållbar tillväxt i hela landet genom att bidra till förbättrade förutsättningar för nyetablering av företag samt ökad tillväxt och livskraft i befintliga företag. Myndigheten ska verka för att särskilt främja näringslivets utveckling i regionalpolitiskt prioriterade områden, samt underlätta strukturomvandling och internationalisering.

Uppgiften innefattar att tillhandahålla allmän information om EU:s strukturfonder. NUTEK ger ut en rad skrifter, bl.a. en guide över EU-stöd för små och medelstora företag.

Verket för innovationssystem, VINNOVA

VINNOVA är en statlig myndighet under Näringsdepartementet som bildades den 1 januari 2001. Regeringen har i sin instruktion gett VINNOVA i uppgift att bland annat "...främja utvecklingen av effektiva svenska innovationssystem inom verksamhetsområdena teknik, transport, kommunikation och arbetsliv."

VINNOVAs uppdrag inom internationell samverkan är dels att aktivt bygga nätverk mellan olika aktörer i Sverige och andra länder, dels att främja svenskt deltagande i internationell FoU. Målet är att nå samverkan och synergieffekter mellan nationella och internationella satsningar på FoU. VINNOVA har nationellt ansvar för de industriellt inriktade delarna av EUs sjätte ramprogram.

Myndigheten är dessutom nationell koordinator för COST, ett forskningssamarbete där även forskare från länder i Europa som ännu inte är medlemmar i EU får delta. Varje land finansierar med egna medel de projekt man deltar med.

SALTSA

Förutom representation i ESK och andra partssammansatta organ, samverkan inom Europafacket och politiskt lobbyarbete engagerar sig också fackförbunden i forskning med europeisk horisont. Detta sker inom SALTSA, ett samarbetsprogram i samverkan med Arbetslivsinstitutet för arbetslivsforskning i ett europeiskt perspektiv. SALTSA står för Samarbetsprogrammet för arbetslivsforskning i Europa, LO, TCO, SACO och Arbetslivsinstitutet.

Med Sveriges medlemskap i EU och den fortskridande ekonomiska internationaliseringen växte ett tydligt behov av en arbetslivsforskning med europeiskt perspektiv fram. Nya konkurrens- och marknadsförhållanden, nya anställningsformer, samordnad sysselsättningspolitik och ny teknik med nya produktionssätt påverkar arbetslivet både i Sverige och Europa. Programmet syftar därför till samverkan för problemorienterad arbetslivsforskning i Europa inom fr.a. tre områden: arbetsmiljö, arbetsmarknad och arbetsorganisation.

Samarbetet inom SALTSA eftersträvar snabba tillämpbara forskningsresultat, hög vetenskaplig kvalitet och relevans. Forskningen är till stor del uppdragsbaserad.

Arbetslivsinstitutet står för samarbetsprogrammets finansiering. Samlingspunkt för SALTSA är fackförbundens gemensamma kontor i Bryssel.

8 EU-information i Sverige

Såväl EUs institutioner som en rad svenska organ förmedlar information om både det politiska arbetet inom EU och dess forsknings- och utvecklingsstöd.

8.1 EU-representation i Sverige

Europeiska kommissionen och *Europaparlamentet* har representationer i Sverige. De är resp. institutions officiella kontaktorgan gentemot regering, riksdag, myndigheter, organisationer och massmedier.

Kommissionens representation i Stockholm bedriver ett omfattande arbete. Dess uppgifter består bl.a. i att informera om aktuella händelser inom EU och om kommissionens ståndpunkt i olika frågor. En annan uppgift är att hålla kommissionen underrättad om den politiska, ekonomiska och sociala utvecklingen i Sverige.

Representationen har även målsättningen att stimulera till dialog, diskussion och debatt och arrangerar därför seminarier, paneldebatter och utställningar kring EU-samarbetet. Dessa arrangemang sker ofta i samarbete med medlemmar av kommissionens informationsnätverk eller med andra svenska aktörer som Europaparlamentets informationskontor, regeringkansliet och riksdagen.

Kontoret samordnar och står i kontakt med kommissionens nätverk i Sverige, informerar om rekrytering av personal samt om praktik inom EU. Därtill ger man ut nyhetsbrevet EU Direkt där den gångna veckans händelser sammanfattas varje onsdag.

Eurojus är en juridisk rådgivningsbyrå vid Europeiska kommissionens representation i Sverige. Där kan myndigheter och allmänhet erhålla kostnadsfri rådgivning i EG-rättsliga frågor, ex.vis rörande EU-medborgares rättigheter att studera, arbeta och starta företag i andra EU-länder.

Kommissionens informationskanal till allmänheten benämns *Info Point Europa*. Den består av ett antal ombud som tillhandahåller kostnadsfri skriftlig information om EU. Stockholms stadsbibliotek är ett av åtta Info Point kontor i Sverige. Sammanlagt arbetar ungefär 20 personer på representationen i Sverige.

Europaparlamentets kontor i Sverige är parlamentets officiella kontaktorgan gentemot regering, riksdag, myndigheter, organisationer och media. Kontoret, som är beläget i Stockholm, ger ut ett nyhetsbrev och tillhandahåller bl.a. information om de svenska ledamöterna i Europaparlamentet.

8.2 Regering och riksdag

Varje departement svarar för information om regeringens EU-arbete inom resp. politikområde.

En samlad bild ges av *EU-informationen vid Utrikesdepartementet*, medan *Finansdepartementets Euroinformation* ger upplysningar om praktiska eurofrågor.

Regeringens EU-engagemang kan också följas fortlöpande på hemsidan "*Regeringen & EU-arbetet*".

EU-upplysningen har riksdagens uppgift att svara för samhällets övergripande information om EU och om det svenska medlemskapet. Informationen ska vara kvalificerad, saklig och partipolitiskt neutral. All information, även tryckt material (t.ex. "Din guide till EU. Institutioner och kontaktvägar", matnyttig lathund över EUs organisation), är kostnadsfri. Vid *EU-informationen*, *Utrikesdepartementet* återfinns information om regeringens EU-politik inom samtliga politikområden.

8.3 Övriga informationskällor

Euro Info Centre, EIC

EIC betjänar små och medelstora företag med rådgivning och information om EUs inre marknad. Ett 15-tal av de 260 europeiska EIC-kontoren finns i Sverige. De är samlade på en gemensam hemsida.

Forskning- och utveckling

De främsta informationskällorna för forsknings- och utvecklingsfrågor är *EU/FoU-rådet* och *Svenska ESF-rådet* (se sid. 46). *EU/FoU-rådet* erbjuder kontinuerligt studiedagar och utbildningar kring projektansökning och –administration. Dessa annonseras i rådets nyhetsbrev. Prenumeration kan tecknas på dess hemsida under ”Aktuellt”.

Universiteten och en del större högskolor fungerar som *Europeiska dokumentationscentra*, EDC, med uppgift att ta emot EUs officiella dokument och hålla dem tillgängliga för forskare, lärare, studenter och allmänhet. Varje EDC förses löpande med dessa dokument och har dessutom fri tillgång till EUs databaser.

Bilaga 1

Förkortningar och sidhänvisning

CARDS	Stödprogram för Balkan	45
Cedefop	European Centre for the Development of Vocational Training	19
CEEP	Centre European de l'Enterprise Publique, arbetsgivarorganisation	30
CEN	Europeiska standardiseringskommittén	25
CFMB	Kommittén för monetär, finansiell och betalningsbalansstatistik	24
CORDIS	Sjätte ramprogrammets hemsida	48
DG	Generaldirektorat	6
ECDPC	Europeiska smittskyddscentrat	15
ECOS	Utskott för ekonomisk politik och socialpolitik	23
EDC	Europeiska dokumentationscentra	60
EEA	European Economic Area	14
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	14, 46
EFS	Europeiska fackliga samorganisationen, se ETUC	34
EFTA	European Free Trade Association	14
EG	Europeiska gemenskapen	1, 2
EIC	Euro Info Centre	60
EIRO	European Industrial Relations Observatory	18
EMU	Europeisk monetär union	2
ENWHP	European Network for Workplace Health Promotion	26
EQUAL	Gemenskapsinitiativet för bekämpning av diskriminering	45
ERA	European Research Area	7, 47
ERUF	Europeiska regionala utvecklingsfonden	42, 44
ESF	Europeiska socialfonden	42ff
ESK	Europeiska ekonomiska och sociala kommittén	4, 21ff
ESS	Europeiska statistiska systemet	24
ETF	European Training Foundation	19
ETUC	European Trade Union Confederation, se EFS	33ff
ETUCO	European Trade Union College	35
ETUI	European Trade Union Institute	35
EU-OSHA	Europeiska arbetsmiljöbyrån	15ff
EUGFJ	Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket	42
EUI	European University Institute	48
EUMC	European Monitoring Center on Racism and Xenophobia	18
EUR-Lex	Databas över gällande lagstiftning	14
Eur-op	Byrån för officiella publikationer	25
EURES	European Employment Services	25
EUROSTAT	Europeiska gemenskapernas statistikkontor	24
FAS	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	55
FFU	Fonden för fiskets utveckling	42
FP6	Sjätte ramprogrammet	47
ILO	International Labour Organisation	18
JRC	Joint Research Center	42
MEDA	Stödprogram för medelhavsregionen	45
NLC	National Liaison Center, nationella samverkanskontor	17
NUTEK	Närings- och teknikutvecklingsverket	56
OSE	Observatoire Social Européen	48

Phare	Stödprogram för central- och östeuropa	45
RSCAS	Robert Schuman Centre for Advanced Studies	48
SALTSA	Samarbetsprogrammet för arbetslivsforskning i Europa, LO, TCO, SACO och Arbetslivsinstitutet	54, 56
SLIC	Senior Labour Inspectors' Committee Yrkesinspektionskommittén	23
SPC	Statistiska programkommittén	24
TACIS	Stödprogram för forna Sovjetrepubliker	45
TUTB	European Trade Union Technical Bureau for Health and Safety	35
UEAPME	European Ass. of Craft, Small and Medium-sized Enterprises	38
UET	Université Européenne du Travail	49
UNICE	Union of Industrial and Employers' Confederation in Europe	33, 37
VINNOVA	Verket för innovationssystem	56

Bilaga 2

Adresser och kontaktpersoner

Arbetsgivarverket
Box 3267
103 65 Stockholm
Besöksadress: Kungsgatan 12-14, 8tr
Tel: 08-7001300 (vxl)
Fax: 08-7001340 /08 7001380
E-post: agv@arbetsgivarverket.se
Webadress: www.arbetsgivarverket.se

Arbetslivsinstitutet
Vanadisvägen 9
113 91 Stockholm
Tel: 08-6196700
Fax: 08-6563025
E-post: registrator@arbetslivsinstitutet.se
Webadress: www.arbetslivsinstitutet.se
Kontaktperson: Bo Johansson, 08 6196732, e-post: bo.johansson@arbetslivsinstitutet.se

Arbetsmiljöverket
Ekelundsvägen 16
171 84 Solna
Telefon: 08-7309000
Fax: 08-7301967
E-post: arbetsmiljoverket@av.se
Webadress: www.av.se
Kontaktperson: Elisabet Delang, e-post: elisabet.delang@av.se

CEDEFOP
123 Europe
GR-57001 THESSALONIKI, Greece
Tel: +30 2310 490111
Fax: +30 2310 490102
E-post: info@cedefop.eu.int
Webadress: www.cedefop.eu.int
Interaktiv websida: www.trainingvillage.gr

CEEP General Secretariat
15 Rue de la Charite/Liefdadigheidsstraat 15
Box 12
B-1210 Brussels, Belgium

Tel: +32 2 2192798
Fax: +32 2 2181213
E-post: ceep@ceep.org
Webadress: www.ceep.org

CEN, Europeiska standardiseringskommittén
Webadress: www.cenorm.be/cenorm/index.htm

CORDIS, Databas för ramprogrammen
Webadress: www.cordis.lu

Direktoratet för sysselsättning och socialpolitik, DG5
Webadress: europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.htm

EG-domstolen
Webadress: www.curia.eu.int/sv/index.htm

EIRO
Se EUROFOUND
Webadress: www.eiro.eurofound.eu.int

ENWHP, Europeiskt Nätverk för Hälsofrämjande Arbetsplatser
Webadress: www.enwhp.org
Kontaktperson: carin.frisemo@arbetslivsinstitutet.se

ESF-rådet
Liljeholmsvägen 30
Box 47
10074 Stockholm
Tel. 08 57917100
Fax 08 57917101
E-post: centrala-enheten@esf.se
Webadress: www.esf.se

ESK, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén
Webadress: www.esc.eu.int

ETF, European Training Foundation
Villa Gualino, Viale Settimio Severo 65
I - 10133 Torino, Italien
Tel. +39 011 6302222
Fax +39 011 6302200
E-post: info@etf.eu.int
Webadress: www.etf.eu.int

ETUC European Trade Union Confederation (Europafacket, EFS)
5 Boulevard Roi Albert II
B-1210 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 2240411
Fax +32 2 2240454/5
E-post: ETUC@ETUC.ORG
Webadress: www.etuc.org/en

ETUCO
5 Boulevard du Roi Albert II, box 7

B-1210 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 2240530
Fax +32 2 2240520
E-post: etuco@etuc.org
Webadress: www.etuc.org/etuco

ETUI
5 Boulevard du Roi Albert II, box 4
B-1210 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 2240470
Fax +32 2 2240502
E-post: etui@etuc.org
Webadress: www.etuc.org/etui

EU on line, EUs huvudsida
Webadress: europa.eu.int

EUMC
Rahlgasse 3
A-1060 Wien, Österrike
Tel. +43 1 5803000
+43 1 5803037
Fax +43 1 5803099
+43 1 5803093
E-post: office@eumc.eu.int
Webadress: www.eumc.eu.int

EU/FoU-rådet
Regeringsgatan 56
Box 7091
10387 Stockholm
Tel: 08 4546450
Fax: 08 4546451
E-post: info@eufou.se
Webadress: www.eufou.se

EU-informationen, Utrikesdepartementet, svensk EU-politik
www.utrikes.regeringen.se/fragor/eu

EURES, European Employment Services
Webadress: europa.eu.int/eures/index.jsp
EUR-Lex
Webadress: www.europa.eu.int/eur-lex

Eur-op
Office for Official Publications of the European Communities
2, rue Mercier
L-2985 Luxembourg
Tel. +352 29291
E-post: opoce-info-info-@cec.eu.int

Webadress: eur-op.eu.int

EU-OSHA, Europeiska arbetsmiljöbyrån
Gran Via 33
E-48009 Bilbao, Spain
Tel: +34 944 794360
Fax: +34 944 794383
E-mail: information@osha.eu.int
Webadress: www.agency.osha.eu.int
Kontaktperson: bertil.remaeus@av.se

EUROCADRES
Rådet för europeiska chefer och specialister
5 Boulevard du Roi Albert II,
B - 1210 Brussels, Belgium
Tel : +32 2 2240730
Fax : +32 2 2240733
E-post: sat@eurocadres.org
Webadress: www.eurocadres.org

EUROFOUND, European Foundation for Living and Working Conditions
Wyattville Road, Loughlinstown
Dublin 18, Ireland
Tel: +351 1 2043100
Fax: +351 1 2826456
E-post: postmaster@eurofound.ie
Webadress: www.eurofound.eu.int
Kontaktperson: Elisabeth Lagerlöf, e-post: elf@eurofound.eu.int

Euro Info Center
Tel: 020-931010
Webadress: www.euroinfo.se

Europaparlamentet
Webadress: <http://www.europarl.eu.int>

Europaparlamentet i Sverige
Nybrogatan 11
11439 Stockholm
Tel: 08 56244455
Fax: 08 56244499
E-post: info@europarl.se
Webadress: www.europarl.se

European University Institute
Badia Fiesolana, Via dei Roccettini 9
I-50016 San Domenico di Fiesole (FI), ITALY

Tel: +39 055 46851
Fax: +39 055 4685298 Europeiska kommissionen
Webadress: www.iue.it

Europeiska kommissionen i Sverige

Nybrogatan 11

11439 Stockholm

Tel: 08 56244411
Fax: 08 56244412
E-post: bursto@cec.int.eu
Webadress: www.eukomm.se

Eurostat

Joseph Bech Building

L - 2920 Luxembourg

Tel. +352 4301 33444
Fax +352 4301 35349
E-post: eurostat-pressoffice@cec.eu.int
Webadress: europa.eu.int/comm/eurostat/

EU-upplysningen, Riksdagens info.tjänst
www.riksdagen.se/eu

Equal-enheten

Svenska ESF-rådet

Box 47141

S-100 74 Stockholm

Tel. 08 57917100/1
E-post: esf-centrala-enheten@esf.amv.se
Webadress: www.esf.amv.se

Fackförbundens Brysselkontor

Brysselkontoret, Avenue de Tervueren 15

B-1040 Brussels, Belgium

Tel. +32 2 7321800
Fax +32 2 7322115
E-post: info@bryssel.lo.se
Webadress: www.brysselkontoret.com
Kontaktperson: Sven Svensson

FAS, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap

Birger Jarls torg 5, Riddarholmen

Box 2220

103 15 Stockholm

Tel: 08 7754070
Fax: 08 7754075
Webadress: www.fas.forskning.se
Kontaktperson Kenneth Abrahamsson, programchef,
08-775 40 91, e-post kenneth.abrahamsson@fas.forskning

Femte ramprogrammet

Webadress: www.cordis.lu/fp5/home.html

Företagarnas Riksorganisation

S-10667 Stockholm

Tel: 08 4061700

Fax: 08 4061882

E-post: info@fr.se

Webadress: www.fr.se

Kontaktperson: Gunvor Engström

Internationella programkontoret

Besöksadress: Kungsbrolan 3A, 2 tr

Box 22007

104 22 Stockholm

Tel: 08 453 72 00

Fax: 08 453 72 01

E-post: registrator@programkontoret.se

Webadress: www.eupro.se

Joint Research Centre

Webadress: www.jrc.org

Kontaktguide till EUs verksamheter

Webadress: europa.eu.int/comm/contact/dg_sv.htm

Landstingsförbundet

Hornsgatan 20

118 82 Stockholm

Tel: 08 452 72 00

Fax: 08 452 72 10

E-post: landstingsforbundet@lf.se

Webadress: www.lf.se

LO/TCO/SACO, Brysselkontor

Avenue de Tervueren 1

B-1040 Bruxelles, Belgien.

Tel: +32 2 7321800

Fax: +32 2 7322115

E-post: info@bryssel.lo.se

Webadress: www.lo-tco-saco-brysselkontor.se/

www.brysselkontoret.com

Kontaktperson: sven.svensson@bryssel.lo.se

NUTEK

Liljeholmsvägen 32

117 86 Stockholm

Tel: 08 6819100

Fax: 08 196826

E-post: nutek@nutek.se

Webadress: www.nutek.se

Observatory on Working Conditions, EUROFOUND
Se EUROFOUND
Kontaktperson: Roseanna.Creamer@eurofound.eu.int
Webadress:

Observatoire Social Européen, OSE
Rue Paul Emile Janson 13
1050 Brussels, Belgium
Tel: +32 2 5371971
Fax: +32 2 5392808
E-post: info@ose.be
Webadress: www.ose.be

Riksdagens EU-nämnd
Sveriges riksdag
100 12 Stockholm
Tel. 08 7864000
Fax 08 7866163
Webadress: eu.namnden@riksdagen.se

Regeringen och EU-arbetet
Webadress: www.ud.se/fragor/eu/reg_euarbetet/index.htm

Regionkommittén
www.cor.eu.int/sv

SAL TSA
www.arbetslivsinstitutet.se/saltsa/default.asp
Kontaktperson: Bo Johansson, 08 6196732, bo.johansson@arbetslivsinstitutet.se
Sjätte ramprogrammet
Webadress: fp6.cordis.lu/fp6/home.cfm

Socrates
Webadress: europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/socrates_sv.html

Svenska ESF-rådet
Box 471 41
100 74 STOCKHOLM
Besöksadress: Liljeholmsvägen 28, 3 tr.
Tel. 08 57917100
Fax 08 57917101
E-post: centrala-enheten@esf.se
Webadress: www.esf.se

Svenska Kommunförbundet
Hornsgatan 20
118 82 STOCKHOLM
Tel. 08 4527100
Fax 08 6411535

E-post: sk@svekom.se
Webadress: www.svekom.se

Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets Brysselkontor
Rue de la Science 4
1000 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 5490863
Mobil +32 475 460067,
E-post: eag@lf.se
Webadress: www.lf.se
Kontaktperson: Elmire af Geijerstam, chef

Svenskt Näringsliv
Storgatan 19
114 82 Stockholm
Tel: 08-55343000
Fax: 08-55343099
E-post: info@svensktnaringsliv.se
Webadress: www.svensktnaringsliv.se

Svenskt Näringslivs Brysselkontor
Rue de Luxembourg 3
B-1000 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 5015300
Fax +32 2 5015320
E-post: bryssel@svensktnaringsliv.se
Webadress: www.svensktnaringsliv.se
Sveriges ständiga representation
EU-representationen i Bryssel
Square de Meeûs 30
1000 Bryssel, Belgien
Tel: +32 2 2895611
Fax: +32 2 2895600
E-post: representationen.bryssel@foreign.ministry.se
Webadress: www.regeringen.se/sb/d/1478

UEAPME
European Association of Craft, Small and Medium-sized Enterprises
Rue Jacques de Lalaing 4
B-1040 Brussels, Belgium
Tel.: +32 2 2307599
Fax: +32 2 2307861
E-mail: ueapme@euronet.be
Webadress: www.ueapme.com

UNICE - Union of Industrial and Employers' Confederation
Union des Confédérations de l'Industrie et des Employeurs d'Europe
Rue Joseph II, 40 bte 4
1000 Brusells, Belgium
Tel. +32 22 376511

Fax +32 22 311445
E-post: main@unice.be
Webadress: www.unice.org

Université Européenne du Travail
Audencia 8 route de la Jonèliere
44312 Nantes, France
E-post: aduet@club-internet.fr
Webadress: uet.org

VINNOVA
101 58 Stockholm
Besöksadress: Mäster Samuelsgatan 56
Tel. 08 4733000
Fax 08 4733005
E-post: vinnova@vinnova.se
Webadress: www.vinnova.se